

ლიტერატურული გაზეთი

№8 (360) 26 აპრილი - 9 მაისი 2024

ბამოლის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 80 თეთრი

დავით ქართველიშვილი

გიორგი ბალახაშვილი

შორი ძმა

ფრაგმენტები
მომავალი მაკრო მოთხრობიდან

რეაქცია

შუასაუკუნეების ეპოქის რომანი

ავტორი ამ შემთხვევაშიც ერეტიკოსი იყო. ჰუმანოტი, როგორც მას კოლეგა საიდანაც უნოდებდა.

ხანდახან ძალიან კონკრეტულ ეპოქაში გაჩენილი ძალიან კონკრეტული მოვლენის აღმნიშვნელი ტერმინი, ფრაზა ან სტატუსი დროთა განმავლობაში განზოგადებულ მნიშვნელობას იძენს.

(ეს უცნაურიცაა და ბუნებრივიც, მეტი არაფერი).

ავტორი, ანტიკური ეპიკური პოემების მსგავსად, შუა საუკუნეების ევროპულ სარაინდო პოემებსაც რომანებად თვლიდა. კოლეგა საიდანაც ამ შემთხვევაშიც არ ეთანხმებოდა მას.

„პოემა პოემაა, რომანი — რომანი.“

„და ლექსად დანერილი რომანები?“ — დაინტერესდა ავტორი

„და პროზაული პოემები?“ — იკითხა კოლეგამ საიდანაც და გაიცინა.

„რომანი თუ პოემა, სულ ერთია. შუასაუკუნეების ევროპული ლიტერატურის მთავარი თემა — როგორც ალბათ ანტიკურისა — გზაა, მთავარი გმირი ყოველთვის პუნქტიდან პუნქტისაკენ მიემგზავრება...“

„დარწმუნებული ხართ, რომ სწორად გახსოვთ?“ — კოლეგამ საიდანაც ავტორს ღიმილით შეხედა.

ავტორმა კოლეგას საიდანაც თვალი მოარიდა და ისე იკითხა:

„შუასაუკუნეების ევროპული რომანი?“

ზუსტად ვერ ხვდებოდა, ასე ესალმებოდა თუ ემშვიდობებოდა მას

ავტორმა სხვა აუცილებელი ზარებიც გააკეთა. შემდეგ საათს დახედა. წინ კიდევ საკმარისი თავისუფალი დრო ჰქონდა.

ცდილობდა, არ შეემჩნია, რაც მოხდა და ფუნქციონირება ჩვეულებრივად გაეგრძელებინა, მაგრამ ეს შეუძლებელი იყო.

ფრაგმენტულად და ქაოსურად ახსენებოდა რაღაცები.

ძმასთან უკანასკნელი შეხვედრის შემდეგ ავტორი მიხვდა, რომ მოლაპარაკებები ჩიხში იყო შესული და დიპლომატია ამ შემთხვევაშიც, როგორც თითქმის ყოველთვის, არაფრისმომტანი იყო. უბრალოდ უნდა ემოქმედა — ცივად და რადიკალურად. და ისიც ამოქმედდა.

ავტორმა ფანჯრის რაფაზე შემომჯდარ ძმას გახედა. გიჟური სისწრაფით და ბლავილით გაემართა მისკენ, მაგრამ უშედეგოდ. ძმა გაქრა.

ფანჯრის რაფას მარჯვენა ხელით შეეხო, მერე ჩამოჯდა ზუსტად ისე, როგორც რამდენიმე წამის წინ მისი ძმა იჯდა და გარეთ გაიხედა.

ავტორის ძმა ახლა გარეთ იდგა და ერთდროულად მზესა და ცას უყურებდა.

ავტორმა უნებურად მარცხენა ხელი აწია და ძმას დაუქნია.

ზუსტად ვერ ხვდებოდა, ასე ესალმებოდა თუ ემშვიდობებოდა მას.

ალფრედოსთან

კოფეინის ახალი დოზა ელოდა

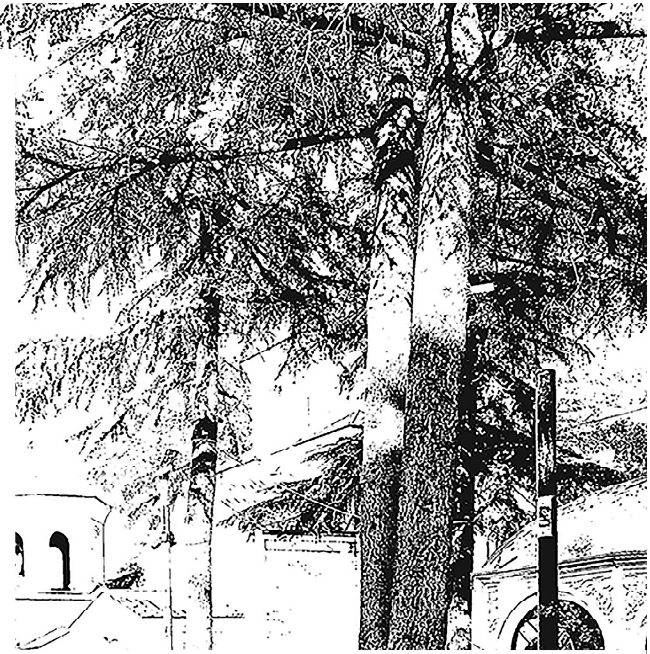
ავტორმა იგრძნო, რომ სახლში ვეღარ ჩერდებოდა და გული გარეთ სთხოვდა გასვლას.

უცებ თავი მოგონებებით აევსო. ყველა მოგონება იყო ფრაგმენტული და დაუსრულებელი.

მოგონებები ერთმანეთში ირეოდნენ.

წვიმები

სინამდვილეში, ეს წვიმები — ფრაქტალებია, უცრად მოვლენ, უცრადვე ალაგდებიან... ერთეულები თუ იგრძნობენ წვიმის შეხებას, დედის ამბორის სიმსუბუქით, დამრეც ეხების მოჩუქურთმებად, უკეთესი, მოვარაყებად, წვიმას პირველნი მასპინძლობენ ოდენ არყები, შემდეგ წიფელი, სულ ბოლოს კი აკაციები, გაცინებენ და გაცილებენ გრადაციებით და გაცილებით ადვილია წვიმის გაცნობა, მზის პირსაბანის, ცის საბანის, მღვრიე ტატნობის მუქარის ტონის, შავ ღრუბელთა ქექა-ქუხილის, თითქოსდა წვიმა გიამბობდეს ჯერაც უხილავ, ჯერაც არსმენილ, არგაგონილ იგავ-არაკებს, წვიმას ვერასდროს გამოიჭერ სალაპარაკოდ, თუ თავად არ სურს, ეს წვიმები — ფრაქტალებია, უცრად მოვლენ, უცრადვე ალაგდებიან...

ქეთევან ნათელაძე

სერაფიმეს ტაძარი

დრომ ხსოვნის ლამაზ ზაფხულებს ვერ წააყარა ნაცარი, მისი მზისფერი კედლები, მისი სარკმელი ერთი მიყვარს და სულ მეყვარება — ყველას აქვს თავის ტაძარი, ის ერთადერთი ტაძარი, სადაც შეიცნო ღმერთი...

რა დაავინყებს ან ხელებს, ან თვლებს დღეებს ჩავლილებს, იმ ტაძარს სერაფიმესი მდგარს უკვდავების ზღვარზე, მაცხოვრის ხატთან ოცნებით, სადაც ვანყოფილ ყვავილებს, ღმერთთან მიტანილ ყვავილებს მინდვრის სურნელით სავსეს.

ჩემი პატარა ტაძარი, ჩემი ოცნების ტაძარი, ჰგავს ლურჯ ნაძვებში შეხიზნულ ყველაზე წმინდა მღვიმეს, შენც გენატრება, შენც გახსოვს? შენც აღარ დაგვიწყებია? ტაძარი სერაფიმესი, ტაძარი სერაფიმესი...

დრომ ხსოვნის ლამაზ ზაფხულებს ვერ წააყარა ნაცარი, ნათლის სვეტივით ანათებს, ქრიან ქარები როცა, რაც უნდა ბევრგან ილოცო, ყველას აქვს თავის ტაძარი, ის ერთადერთი ტაძარი, სადაც ისწავლა ლოცვა.

რა თქმა უნდა, ის დღეც გაახსენდა, როდესაც ძმა პირველად ნახა: ჩვილი, თოთო, მძინარე, ციცქნა საწოლში იყო კოხტად მოთავსებული.

დღემდე აუხსნა, რომ ეს თოთო არსება მისი ძმა იყო.

საკუთარი რეაქცია ვერ გაიხსენა.

„ვბერდები“ — გაიფიქრა და გადაწყვიტა, რომ გარეთ გასული კიდევ ერთ ყავას დალევა ალფრედოს კოფიშოპში...

მაგიდიდან სახლის გასაღები აიღო.

ავტორი არ თვლიდა, რომ რომანის, განსაკუთრებით კი იდეალური რომანის, პირდაპირი ან თუნდაც ირიბი ფუნქცია რამენაირად ცხოვრების დეტალური ასახვა იყო.

განსაკუთრებით ისე დეტალურად, როგორც ეს მარსელ პრუსტმა გააკეთა.

ავტორი უშვებდა, რომ პრუსტს მართლაც ასეთი უკიდევანო, თითქმის სრულყოფილი მეხსიერება ჰქონდა და მისი მეხსიერების მიღმა არ რჩებოდა თითქმის არცერთი მცირე დეტალი.

მაგრამ სინამდვილეში, დაშვებების მიღმა ავტორი პრუსტის რომანებში (თუ რომანში!?) მხოლოდ და მხოლოდ ლიტერატურულ ხერხს ხედავდა. რა თქმა უნდა, პრუსტი ერთმნიშვნელოვნად ტოლსტოისაგან, უფრო კონკრეტულად, ტოლსტოის ავტობიოგრაფიული ტრილოგიისაგან იყო დავალებული, მაგრამ თუ გავიხსენებთ, რომ თავად ტოლსტოი სტენდალის ლიტერატურული დებიტორი იყო, სტენდალი-ტოლსტოი-პრუსტი ანუ მაგისტრალი.

ავტორმა გაიფიქრა, რომ ცუდი არ იქნებოდა, თუ ესეს დაწერდა ასეთი სათაურით. რასაკვირველია, ემილ ზოლას გამოტოვება ცოტა ფრივოლური საქციელი იყო, მაგრამ რადგან საქმე ჯერჯერობით

მხოლოდ ჩანაფიქრის სახით არსებობდა, ასეთი ზედაპირულობა დასაშვებია იყო.

კარის გაღებისას ავტორს გაახსენდა, რომ ძმა არასოდეს იყენებდა საკუთარ გასაღებს, მას მოსწონდა, როცა ვიღაც კარს უღებდა. ეს მოგონება უკვე მათი და მათი ქვეყნის ცხოვრების რევოლუციური, ქაოსურ წლებს ეკუთვნოდა...

ერთხელ ავტორის ძმას ხელში ვერცხლისფერი მოკლე კოლტი ეჭირა.

„ვინმეს მოკვლას აპირებ?“ — კითხა ავტორმა ძმას...

„ვინც ჩემ გენიოს ძმას აწყენინებს, ყველასი...“ — თქვა ძმამ და იარაღი ავტორს მიუშვირა, — „ჩემზე არასდროს არაფერი დანერო, არც ჩვენ ოჯახზე, გაიგე?!“ — და ძმამ იარაღი დაუშვა. შემდეგ ავტორს ზურგი შეაქცია და საკუთარი ოთახისკენ წავიდა.

ავტორი სახლიდან გავიდა. კარი, როგორც ყოველთვის, მიაჯახუნა.

ერთხელ საცხოვრებელი კომპლექსის მენეჯერმა გრძელი მეილიც კი მიწერა. მეილი სავსე იყო ზრდილობიანი საყვედურებით და თხოვნის ფორმატს ამოფარებული მოთხოვნით, რომ ავტორს შეეწყვიტა კარის ასე ხმაურიანად დაკეტვა. ავტორმა კომპლექსის მენეჯერს თავაზიანი, მობოდიშებებით სავსე მეილი დაუბრუნა პასუხად, მაგრამ რეალურად არაფერი შეცვლილა, თუმცა ავტორის გასაკვირად და საბედნიეროდ მისი და მენეჯერის ეპისტოლარული ურთიერთობა არ განახლებულა.

ავტორი კიბეზე დაეშვა...

ალფრედოსთან კოფეინის ახალი დოზა ელოდა.

გიორგი ბალახაშვილი

თაბაში

მონატრებაა. დაბრუნება. ინანთივით. ყაყაჩოები. ლელიანი. უფლისციხე. მოლოდინია. წერილები. საგულისხმო. აბაჟურები. მტკვარისთანა. მინათებდე. კიდევბია. კლდეებია. ქარაშოტი. განვიმდებთან. ქარაფები. ჯანლიანი. ვენახებია. დამაჭრება. გიღვინდები. ჩახუტებაა. გათენება. ქარაფშუტა.

ბასკლა

პროკრუსტეს ორკესტრის მირაკლი. ჩემს ფეხებს... სიგრძე თუ მიმაკლდა. ღრუბლებში შენყდება ჟღარაუნი. მზე, როგორც იუდა, ჟღარადება. სიცივით დამუნჯდეს სევანი, ათასი მოსკიტის სავანე. სავანე — სილურჯის. მოსკიტთა. მეც შევძლო ქარონის მოსყიდვა და ისე უჩუმრად გავიდე, სიზმრიდან, ლექსიდან, ნავიდან, ქარიდან, წყალიდან, ცეცხლიდან, ნიბლით, კოლიბრით, მერცხლითა.

ბაიეზი

ზაფხული. წვიმა. რემისია. ღრუბლის მსუბუქი პორტოლიო. გუბეში მთვარის პროფილია. როგორც ნუმიზმატის, ემისარის, ვერცხლის მიგდებული შილინგივით. ცაზე — მურიცხების მიტინგია. არის ალუჩათა კატაპულტიც, მძაფრი სურნელება — ალუჩათა, ლოდინს დასასრული არ უჩანდა. ყვითელ ბაიებთან — კატაბარდა. აკაციებთან — ბაიები, დილით შენს წასვლას გაიგებენ...

პალკალა

ჩამომიქროლა უცხო ნიავმა და მომახალა: ვალკირია ვარ. ჯერ დედასავით შუბლზე შემეხო, მწვანე თვალბუბუც, აი, შემდეგ ხო სადღაცა გაქრა, მორცხვი ბავშვივით, თითქოს არც იყო, წამით დავეშვიდდი, ძილამდე მიმყვა მისი შეხება, როდესაც სიზმრის კარის შეღება მომეპრიანა და ჩემს უბუბუს, ჰიპნოსმა, ერთმა ურჩმა კრუპიემ, ჩამოურივა წყვილი ასტრალი, ნავენახარი, ნამონასტრალი და ლაბირინთის ნიაღში შეველ, თითო წახნავი და თითო შეველ-ური დავთვალე — ვერტიკალის, თუმც ვალკირიას ვერ ვიკარებდი, ბჭესთან დავტოვე მცირეოდენი იმედის ფთილა. ოდენ ოდინი

მარტო მელოდა კართან — ვალჰალის, მეც ის ქალწული აღარ დავლაღე... ჩამომიქროლა თბილმა ნიავმა და მეამბოხა: ვალკირია ვარ!

უფლისციხესთან

უფლისციხესთან მთვარე იჭმუნება, მეორე დღეა ანგელოზები კი ყვითელ ქარაფებთან იღებენ შხაპს. კრეფენ ყაყაჩოებს გოგო-ბიჭუნები, მოსჩანს სალოცავი, როგორც ობელისკი და წვიმა აგრძელებს მუსიკას. წკაპ. ნაპირთან ლელი და აკაციებია. მაისის წვიმაში გაარჩევ ლელვის სუნს, ჰგვანან ორაგულებს ეს სველი ლოდები. თქვი, ყაყაჩოები რად გაციებულან? თქვი, შენი ნახვა როდისლა მელირსოს? თქვი, უწინდებურად აღარ მელოდები?

ცხონდა

მკვიდრო — დამტვერილ სერვანდის, ვიდრე მეზობელს გასძახებდე, ბუტაფორიულ ზამბახებით — მიგელს... ნუ დაანევი სერვანტესს, ყურმოტეხილი ლარნაკებით, ხელგამონვდილი აზდაკივით — ფლიგელს. ლექსის პირველი პნკარედიდან გასდღე მერცხლებს — ჰანოიმდე, კარეტითა და კანოეთი. შეგრცხვეს! საკუთარ ჩრდილსაც გაერიდე, ქურდის ქურდივით გშურდეს, ნუ ესვრი შურდულს — მერცხლებს...

ბოლო ზარი

მაისი ყოფილა წვიმების კოლაჟი, სალამოს მთვარისგან აბაჟურს უნთებდა, დილიდან უცდიდნენ ბოლო ზარს სკოლაში, ბავშვები — ოდესღაც მოთხვრილი თუთებით, ახლა კი, დიდობის ბილიკზე შემდგარნი, პერანგზე სურვილთა უთარგმნელ მანტრების ათასი წარწერით: გილოცავ, ეგ არი, მიყვარხარ, გახსოვდე და მომენატრები!

ანის

რალაცნაირად იციან ჩახუტება უმამო ბიჭუნებმა, ძირს ხრიან გიშრის დიდრონ თვალებს და იმორცხვებენ... წყალსაც წაულია ჩაფხუტები. ნიჩბები. ქეიშის კოშკების ნაცვლად მოვუშენოთ მიმოზები — დედას. უმამო ბიჭუნები სამყაროს უცქერენ მათი თვალებიდან. დედის კალთაშივე იძინებენ ნებიერა კნუტებივით, შავთვალა ბიჭუნები ყოველგვარ განსაცდელს აარიდე, ისინი სიყვარულში პირველნი უტყდებიან ერთი დღის სტუმარსაც, მათთან ღამის გასათევად შეკედლებულს...

პოეტი

ყველა პოეტი ლამანჩელია, აპოლოგეტი — დულისინეასი, ეპოტინება ქარის ნისქვილებს... თან დაობლებულ ლექსებს იშვილებს, გადაიკითხავს სტრიქონს მეასედ, სპორადულად და სამარჩიელოდ. ყველა პოეტი მივა ქარონთან, ერთგულად გვიცდის კოჭლი მენავე, რომ გადავცუროთ ვეება სტიქსი, რომ უსასრულო სიზმრებად ვიქცეთ, ისეთად, რომ ვერ აღწერს ენა ვერ, ვიშვით სულების ხმატკბილ გალობად.

ბოგლი-ბოგლი

ბოლოს მამამ გამიკეთა. რომ მკითხონ, ბავშვობას რისი გემო აქვსო, დაუფიქრებლად ვუპასუხებ:

მამის ათქვეფილი გოგლი-მოგლის, თქო...

უსინათლოთა

ათასგვარია ლოცვა. ვედრება. უპირველესად: ბრმადშობილთა, უსინათლოთა, ბავშვობიდან... მათ არც კედრები უნახავთ და არც საკუთარი თვალების ფერი, სწორედ ამიტომ ხმა შეიყვარეს პირველ ყოვლისა, ადამიანში. პირველი სინათლის სხივი — მშობლის ხმაა, თუმცა მხოლოდ უსინათლოთათვის არა... ხილულთათვისაც სინათლეა — დედის ნანა. მზეს არ იცნობენ, სახეს უშვერენ მხოლოდ, რომ ქუთუთოებიდან ჩაედვაროთ სითბო თვალეში, შემდეგ ლოყები შეეფაკლოთ და ყვრიმალბებთან ნერწყვი მოადგეთ — მზის ხილვისა. არც ვარსკვლავებს ითვლიან ცაზე, მეჭეჭების გაჩენისაც არ ემინათ... ქარის ხმა უყვართ, თითქოს ხედავენ, ეხებიან კიდევ. ქარიც ხომ უსინათლოა... როცა ამქვეყნიური სიზმარი მორჩება და გაიღვიძებენ, ისინი აუცილებლად იხილავენ სინათლეს, მარადიულ ძილში...

ჭყიმპო

წამოდი ტბის პირას. ისლებში ჭყიმპოა, ჩვენ რომ ბავშვობაში ვეძახდით ჩიბუხას, ამ ერთხელ აგვისტოს ცაც წამოიქუხებს, იჩქარე. დავასწროთ და ჭყიმპო ვიპოვოთ, ბრიალა თვალებით და წვრილი ნისკარტით, თავიდან — ზურგამდე დაყრილი წ ი ნ წ კ ლ ე ბ ი თ... ვიდრე გადაფრენის სეზონი იწყება, ვიდრე არ გაისმა ღრუბლებში დისკანტი: მეხი ვარ! კლაკნილი ხაზებით გასერვის მე ხილვა მექნება უმთვარო, მღვრიე ცის, წამოდი, დილიდან სიგიჟეს მივეცეთ, სიზმრებში ბავშვებად დარჩენას, ასევე, მივაგლოთ ცოტა ხნით სიმძიმე ყოფითი თუ არაყოფითი ფიქრის და წავიდეთ, გახსოვდეს, დუნისა ვერ მოვალთ თავიდან, არც იქ გველოდება საჩრდილოდ კოპიტი და სანამ ისლიდან აფრინდნენ ლალებიც, წამოდი ტბის პირას, წამოდი, ავლელდეთ!

ჩამბის სახლი

ასე, სოხუმშიც გვაგინებდა, გაგრა ნელდება, მორიგი ღამეც უსათუოდ გაგრანელდება, იქ, უპატრონოდ დარჩენილი ენგურის ხიდი, გადაფრინდება ამ ერთხელაც პატარა ჩიტი, ხიდან ხეზე და გადასცდება სული — სამანებს, სადაც სურნელი დაიფრქვევა იასამანის, ერთი მეორეს ეკრობიან მიკოტივით და ილიმიან საზღვრისმცველი იდიოტები, შენ კი, გუშინაც დაგესიზმრა ჩრდილი — პალმების, მშვიდობისმყოფელთ მედიდურად მიესალმები, გადახვალ ხილზე, გამძაფრდება სუნი ციტრუსის, მეტს ვერ მოითმენ, პირველსავე ხეს აეტუზე, რომ მონატრებით გადალილია ჩუმად იტირო: იქნება დაგხვდეს ჩამბის სახლი. ძველი. ქვითკირის...

***

მარადიული ბავშვი, უკურნებელი სენით შეპყრობილი, ვერდაბერების.

თოთხმეტი წლისამ დაიწყო წერა და პოეზიაც დაემართა, სენი — მეორე. ზოგიერთებმა ისწავლეს ჭკუა და ვერლიბრების წერა დაიწყეს. ვერლიბრი რომ პოეზია იყოს, ავლაბრელი ტაქსისტი სეროპა ყველაზე დიდი პოეტი იქნებოდა, ვისთვისაც ოდესმე მომისმენია, გაიფიქრა ბავშვმა. განა გინახავთ პოეტი ვინმეს, ორი დიპლომით, წერა-კითხვის უცოდინარი? ზოგიერთებმა ჭკუა ისწავლეს და ვერლიბრების წერა დაიწყეს. ჩვენთან, რეკომენდაციების ქვეყანაში, ჯობს რამდენიმე კარგი ნაცნობი გყავდეს, სხვადასხვა სფეროში, ვიდრე სამი წიგნის ავტორი გერქვას. თუ კოკაინზე გინდა შეჯდომა, მარადონა უნდა იყო ან უიტნი ჰიუსტონი, როგორც მინიმუმ, რომ გასახდელში, ტაიმებს შორის ან პირდაპირ სცენაზე, კულისებს მიღმაც კი არა, იქვე წაისვა ღრძილებზე და გაიყნოსო. მარადიული ბავშვი, უკურნებელი სენით შეპყრობილი, ვერდაბერების და პოეზიის, მან ვერ ისწავლა ტრენდულად წერა: მეძავებზე, ქარხნის მუშებზე, პენსიონრებზე, უფულობაზე, მზის სითბოზე, ღმერთზე და მისთანებზე, რომ გული აუჩუყოს მკითხველს, რომ იყოს ყველაზე გაყიდვადი და ალაგ-ალაგ კითხვადიც. ზოგიერთებმა ისწავლეს ჭკუა და ვერლიბრების წერა დაიწყეს. მარადიული ბავშვი კი დაჟინებით იმეორებდა: ვერლიბრი რომ პოეზია იყოს, ავლაბრელი ტაქსისტი სეროპა ყველაზე დიდი პოეტი იქნებოდა...

ახირება

ახირებაა, მოგონებებს ადგილს უცვლიდე, სახელს უცვლიდე უნიათოდ ყველა ადრესატს, შემდეგ ბავშვივით ყველაფერი იუკადრისო და მიატოვო ჩანასახში ანუ მუცლადადე: დღეები. გზები. სიყვარული. კოცნა. სიგიჟე. საკუთარ თავთან აღარავინ უნდა მიუშვა. ახირებაა, გულისწყრომით წარსულს ქექავდე, ფუჭად ეძებო გამოსავლის ყალბი ვერსია, რადგან შენამდე ახლა ასი წყრთა და ვერსია, რადგან შენამდე ახლა არის ასი დეკადა: მანძილი. სივრცე. პორიზონტი. პოლიგონები. ჩემი თითებიც აღარასდროს მოგიგონებენ. ახირებაა ცუდი სიზმრის წყლისთვის მოყოლა, რომელ მდინარეს ეზმანება ანდა კომპარი, თევზები ათას სისულელეს წამოროშავენ, ქვირითს დაყრიან, დაგაყრიან განა ქოქოლას? მე კი რა მრჩება, არაფერი, ვიჯდე და ვწერო. სანამ აფრინდა ლერწმებიდან ის ბოლო წერო.

ვალჰალა 2

შენ ზიხარ მარტო, ოდენ ოდინი, ჩაბნელებული ჰოლი. ვალჰალა. ვალკირიებიც დუმან. ხარხარის მიზეზი არ გაქვს მცირეოდენი. ხარხარს ვინ ჩივის, ნეტავ, ნეტარო, ღიმილი გქონდეს, თუნდ უნეტარო. მოკითხვას უთვლი ქალღმერთ ფრეიას, სანამდე მოვა ცნობა დალუპვის ომიდან. ცრემლის ზღვა დაპა-ლუპით მებრძოლთა სულებს რომ შეერიოს. სიზმართა უცხო მსტოვარს ერიდე, წვიმას გაყევი ცისარტყელიდან. ოდენ ოდინი, შენ ზიხარ მარტო, მოყინულია შენი ტერფები, თან სიჩუმეში ისე ეფლობი, ვალკირიების დუმილი გართობს თუ სიზმრის მსტოვარს უცდი ანაზღად, ვრცელი კარიბჭე აღარ ჩარაზო...

ქეთევან ნათელაძე

რთველი

ახლოს გრძნობ ზამთარს, რომლის გულშიც სინათლე არ ჩანს, რა იცის შენზე და რა უნდა მოგიყვას თოვლმა, არსად მთავრდება ეს სიზმარი, რომელშიც დარჩა ლურჯი სანდლები და სექტემბრის მცხუნვარე თრთოლვა.

ცის ვარსკვლავებით უეცარი ანთება გშველის, ვინც გულს წურავდა, ფოთლებივით ქარს ატანს ნალევლს, ვინც შეიყვარა, ვისაც ერთხელ ჰქონია რთველი, ვინც ოცნებებში გადაჰყავდა მწყემსების ნამლერს.

დგახარ ამ ცის ქვეშ, მაყვლოვანში, სამყაროს სძინავს, ჩამქარალა მთვარე, თითქოს ცასაც მოედო ობი, ის შემოდგომა სავსე იყო ვნებით და ლხინით, ყურძნის სურნელით, თავბრუსხვევით, ნანატრი თრობით.

და ბრმა ცისქვეშეთს უფოთლებო შემორჩე, ვინძლო, და ოცნებებიც გადაიქცეს მდუმარე ლოცვად, ყველა გრძნობისგან გაშიშვლებულ ხეებს ხომ იცნობ, ისინი არსად არ მიდიან, ზამთრდება როცა...

რა დრო გასულა, რაც ამ ხეებს ზამთარი ათოვს, შენი ჩრდილი კი დავიწყებულ ამინდებს ელის, ვინც მზეს უმღერდა, ის არასდროს იქნება მარტო, ვინც შეიყვარა, ვისაც ერთხელ ჰქონია რთველი.

***
ბევრი ხნის შემდეგ ბნელ ოთახში როცა შედიხარ, იმ ბნელ ოთახში, რომ გაფრთხობდა დიდი თვალებით, და გაშინებდა განაპირა, ბნელი ოთახი თავისი უხმო ღამეებით, იდუმალებით.

იქ ალბათ წესით მოჩვენებას უნდა ეცხოვრა, გაფიქრებაზეც ბოროტს ჰგავდა ყველა სიკეთე, ვინ იცის, გვერდით ჩაუარე ალბათ რამდენჯერ და ოდნავ მოხსნილ კარიდანაც ვერ შეიხედე.

არც საკმარისად მხნე იყავი, არც საკმარისი, და განცალკევდი და სარკის წინ დარჩით შიშვლები, შენ და უკვდავი და ვერასდროს ვერგანდევნილი, მაგრამ დროებით ჩახშობილი შენი შიშები...

საკუთარ თავსაც მერამდენედ იწყებ თავიდან, გზაჯვარედინებს დამორდი და რა ვერ ისწავლე? ახლა რილასი გემინია? დრო ხომ გავიდა? შენი შიშებიც შეიცვალა, შენც შეიცვალე.

ბევრი ხნის შემდეგ ბნელ ოთახში როცა შედიხარ, სულ სხვანაირი, უცნაური შიში იელვებს, რომ შეხვიდე და მოჩვენება იქ არ დაგიხვდეს? რომ შეგრჩეს დიდი, უფერული სიციარილე?

ისეთი რაღაც

იქნებ არც კი ღირს ეს ძიება, გაივლის იქნებ, რაც ღირს ცხოვრება, ჩემს ალქმებშიც შეიძენს იმ ფასს, ვთხრი ჩემს სურვილებს, ჩემს ოცნებებს, სიზმრებს და ფიქრებს,

რომ მათ სამარხში მივაკვლიო ყველაზე ძვირფასს. არ ეკარება გრძელ ღამეებს წამითაც ძილი, თვალებს მნათობთა სარკისებრი ნათება მიწვავს, ხან მტვერს გადავწმენდ ძველ შეგრძნებებს — ჩამომდნარ ჩრდილებს,

ხან მრავალნაირ დავიწყებას გავაცლი მინას... ხან აღმოჩენის ახლოს მყოფი სიცხადე მზაფრავს, ხან ეს სიშლეგე მუდმივ ძებნის აღმიძრავს ეჭვებს, ვთხრი საკუთარ მეს,

როგორც თხრიან ძველისძველ საფლავს, რომ მკვდარ ნიაღში მიაკვლიონ აღმასის ბეჭედს. ზოგჯერ ამაო მოლოდინი მიშხამავს ნამებს, და მაინც განძის შეუპოვარ მძებნელებს ვგავარ, იქნებ სიყვარულს, იქნებ იმედს, ან ასეთ რამეს...

რომ ჩემში ერთ დღეს გადავანწყდე ყველაზე მთავარს. მიჰყვება მთვარე ქარებისგან შერისხულ აღმართს, ხეებში ღამის მდინარეა ჩამდგარა მუქი, ვთხრი საკუთარ მეს, რომ ვიპოვო ისეთი რაღაც, რაც აღმასივით დამაბრმავებს თავისი მუქით.

ფოთლაბი

მზე ჩრდილავს ტოტებს ქარისგან დევნილს, ცხოვრებაც მსგავსი სიშლეგით გვცდიდა, თითქოს სამყაროს აწყდებოდა წერვი, როცა ფოთოლი ვარდება ხიდან.

ჩვენც ფოთლებივით ქარდაქარ ვცხოვრობთ, რა დაგვაგინწყებს, რამდენჯერ ვეცნეთ, რა აგონდებათ ნეტავი ბოლოს ფოთლებს — სიკვდილის უმწეო მძევლებს.

არ იხსენებენ? სიმწვანეს დიდროს, ზაფხულის ტყეში ჩაქცეულ არილს, რაზე ფიქრობენ ფოთლები იმ დროს, როცა მინისკენ უჭირავთ თვალს.

როცა დეკემბერს მოჰყვება თოში და ყოფნის ბოლო საათებს დათვლის, ვინ მოინატრებს მათ სურნელს თოვლში, ვის ეხსომება შრიალი მათი

და მოლოდინში უდროო ავდრის ყოველი სიტყვა ქცეულა ფიცად, რადგან ერთ დღესაც, პირისპირ ზამთრის, ჩვენც ფოთლებივით ვიქცევით მინად.

მოხუცები

ბების და პაპის ხსოვნას

შეხედე ხეებს, ამ მაღალ და უხეზრდილა ხეებს, აქ ისხდნენ ხოლმე მოხუცები, ჰყვებოდნენ ლალად ამბებს ჩადენილ გამირობებზე, მოგებულ ომზე, თავიანთ ღარიბ ბავშვობაზე და რაზე აღარ...

გაუკრთებოდათ ზოგჯერ ხმაში ეჭვი და შიში, თითქოს წარსულის ინვესტორი ლანდებს, აქ ისხდნენ ხოლმე მოხუცები, ამ ხეთა ჩრდილში, ილიმოდნენ და დიდ ბავშვებს ჰგავდნენ.

ხეების ჩრდილში, რახანია, არავინ არ ჩანს, თითქოს იფარავთ მუდმივი ნისლი, მათ ველარ ვხედავ და ყურს ვუგდებ ფოთლების შრიალს, ამ ხმაში მათი ჩურჩულიც ისმის.

***
დღეები ხმელი ფოთლებივით ხელში გეფშხვნება, სავსე ხარ ძველი წერილებით, მკვდარი ფიქრებით, იცეკვე, ვიდრე გადაილო წვიმამ მუსიკის, იცეკვე ცეცხლთან, ვიდრე აქ ხარ, ვიდრე იქნები...

ჯერაც უთქმელი ლოდინების შენში მზე დნება, ქარს მთელი ცივი შემოდგომა შენთვის მოჰქონდა, იცეკვე, ვიდრე საკუთარ ჩრდილს ისე ენდობი, ერთი ნამდვილი და ხანგრძლივი ცეკვა ოლონდაც!

როცა გზას წამი დასასრულის სუსხით შეფერავს, ალბათ იმ ხანგრძლივ ცეკვის შუქი უნდა გემოსავდეს, ასე ცეკვავდა მთელი ღამე ცეცხლთან პეპელა, რადგან იცოდა, მოკვდებოდა მზის ამოსვლამდე.

ზაფხული

ყველა სეზონი ყოფილიყავ, ნეტავ, ზაფხულო, შორს წამიყვანდნენ შენი ველები, დაღამებამდე წამეკითხა შენს მწვანე ჩრდილში ბრეხტი, ვერლენი.

ყველა სეზონი ყოფილიყავ, ნეტავ, ზაფხულო, მოელებოდა ბოლო მოლოდინს, შენი ღრუბლების — საყვარელი ლურჯი ბატკნების მწყემსად გყოლოდი...

ყველა სეზონი ყოფილიყავ, ნეტავ, ზაფხულო, ვნებისამშლელი ლელავ ზღვისპირის, მონატრებული მომეძებნა შენი ბილიკი, შენი ნისქვილი.

ყველა სეზონი ყოფილიყავ, ნეტავ, ზაფხულო, არ ვიცი, შენებრ კიდევ ვინ მგავდა, რადგან მიყვარდა შენი სულით, შენი სისავსით, ვინც კი მიყვარდა.

ყველა სეზონი ყოფილიყავ, ნეტავ, ზაფხულო, მონამლული ვარ შენი ისრებით, ზამთრის ყველაზე უსახო და ცივ ღამეებში შენ მესიზმრები.

ჩამსახლებია ყველა ფიქრში შენი სახელი, მე შენით ვცოდავ, შენით ვმარხულობ, ოცნებისა და სიყვარულის გამომსახველი შენ ხარ ზაფხულო!

ნატალი დარასელია

ქალის მოწოდება სარკის წინ

მე შენს წინ ვდგავარ, ვერცხლისფერო, მტვრიანო სარკვე, და პროტესტია, რომ მტვერს არ გნმენდ, რადგან ქალი ვარ, არ ავიღებ ყოველდღე ჩვარს და სარეცხს და გამჭვირვალე სითხეს ბოთლიდან არ მოგასხურებ გულნასული ქალივით ფერმკრთალს, როცა ჟალუზებს თვალებიდან ჭრილით ავწევ და გავეფრთხავ ცრემლებს, არ მოვაშორებ კედლის ღრიტოებს ობობას ქსელებს და ამის ნაცვლად დავჯდები და სიგარეტს მოვწევ. აღარ მოვუშუშავ ცხელ ტაფაზე ბროკოლს და ნიორს, არ შევეყრი საცვლებს მანქანაში და არც საყვარლის ძვირიან პერანგს გავეუსვამ უთოს მოწინებით. არ ავალაგებ არეულ სანოლს და არც ზენრებს და ბალიშისპირებს აღარ ჩავაღებო ქლორიან წყალში. არ ავალაგებ სხვის დასვრილ თევზებს, მხოლოდ იმიტომ, რომ ქალი ვარ. არ შევთავაზებ მეზობელ ქალს ყავას და ნამცხვარს, გავანყვევტინებ ლაყბობასაც, რადგან ასე მსურს და არ მოვუშემენ შემოსული კაცის გინებას და თავს არ დავხრი იმის გამო, რომ მე ქალი ვარ. არ ამოვიქნი ცხვირის თავზე ამოსულ წარბებს, არც მკლავებიდან დავიცლი ქინქლებს და აღარც ფეხებს დავისერავ საპარსით „ბიგი“, დღეიდან ისე მოვიქცევი, როგორც მე მინდა და არა ისე, როგორც მკარნახობს ირგვლივ ყველა: „ქალი ხარ და ხამს“. მოვწევ სიგარეტს, დავლევ ყავას და ყავის ნალექს წავისვამ სახეზე, ვიცეკვებ ფერად თეთრეულში საკუთარი თავისათვის, დავტკებ ყოველი ნაკვითი, ჭორფლითა და ცელულიტით, რადგან მე ისე ვარ ლამაზი, როგორც ვარ.

*** აქ ყველაფერი ქალადღისაა. ეს არის სცენა, მოვილტვოდი თურმე რისკენაც. სადღაც აინთენ ვარსკვლავები, როგორც შანდლები და მე, ძვირფასო, გემშვიდობები და მე გშორდები. ან შეიძლება ისე ითქვას, რომ შენ კი არა, საკუთარ სიზმრებს მოვშორდები, ნეტარ ზმანებებს, ლითონად ქცეულ უშენობას, როგორც იარაღს, შუბლთან მივიბჯენ. გაიღვებენ მთვარის შუქზე ბასრი დანები. ნუ შეგაშინებს ჩემი სიგიჟე. წინ ვრცელი ტყეა. სოკოები. ეს ტყე ის არის, სადაც სავარცხლით გაძვრა ნიქარა. მე კი გოგო ვარ.

მე გოგო ვარ და მე იქ არ ვარ, სადაც დაჭრილი შენ ეცემი და დარდს იქარვებ. ჩემი ქალადღის პლანეტები, ჩემი ქალადღის ორბიტები მიდიან და თავს განებებენ. ვწევარ ცარიელი მოღებრტივით. ცისფერი გრძედი და განედები შენამდე სავალ გზას გამოედო. აღარაფერი საიმედო. ალბათ დავდნები და დავნებდები. ასანთის კოლოფი. ჭიანჭველა მიათრევს მძიმე ტვირთს. დამშვიდდი. ჩემს შიშებს ვერაფრით მიგაჩვიე და მეც უბინაო ბავშვივით ვათენებ. ვაღამებ. ვთამაშობ. მძიმეა, გითხრა რომ ვკვდები და საკუთარ საფლავებს ვმალავ შინ და მაინც მეღვრება მკერდიდან რძისფერი სიტყვები. მჭირდები. არ მინდა ისეთი დიდობა, რაც ადრე სხვებივით მინდოდა. მივდივარ, არა მაქვს ვისაგ ზლო, არ მრჩება არავინ შენგან და არ მიდის ის, ვისაც წინ აქვს გზა და მინდა, ჩემი გზა შენ განდო. მივდივარ. სინათლემოშლილი. მივდივარ ცხოვრებაშემოშლილი. უბინო და მუცელმომოშლილი. მივდივარ შეშლილი. მშობელი — ღმერთი და მე — შვილი. რა გითხრა, მეტი რა. სიტყვა ვარ მე თვითონ და უნდა ვიტირო. ცეცხლი და გოგირდი. ვუყურებ შორიდან, რომ ჩემი სამყარო იხრჩობა და კვამლში ვერ ვარჩევ ფიგურებს: აქ სახლში მოდიხარ. აქ ჩვენი პირველი შვილი წევს აკვანში. ბოდვია. ლანდია. გონება ამებლანდა. გუბურა. გუბურის მეფეა ამება. რჩება ფერფლიანი ჭერი და ზედაპირი და ამაოებია. რა სასონარმკვეთი ქარია და ქარის ულაცს მიაგვლებს უთავო მხედარი. ქალადღის მგლებმა კი ეშვები დაყარეს და მგლები ხედავენ რომ: სადღაც აინთენ ვარსკვლავები, როგორც შანდლები. მე კი, ძვირფასო, გემშვიდობები, მე კი გშორდები. მე შენს მტვრიან გზას დავეცემი, როგორც მიხაკი, ეს ოლონდ მერე, ცოტა მერე, მაგრამ ახლა კი გემშვიდობები. ვწყვეტ შენს ტერფთან დაბმულ ლოდინის და მოლოდინის ფერად ჭიპლარს, ნიშნად მარცხისა. შენი ცოდვები მირონივით მხრებზე მაცხია და შენი ოდნავ სუსტი მკლავები უკანასკნელ გზას დამივარცხნიან.

*** თბილისის სიო, თბილი დილა — თუჯის ქვაბივით ცხელი, აჭრილ რძესავით თეთრი და მწარე, რომელიც ისე იზიდავს მწერებს, რომ მათზე უნდა წერო და წერო და არ აუშვა კალმიდან ხელი. როცა თენდება და შავი ძაძის ფარდა იხსნება ქალაქში, სადაც ქარი ეძახის ვიღაც თურქ ადას, მე ვხედავ ისე მკვეთრად და ცხადად, რომ ეს ქალაქი — მრავალთა ძიძა — რომელიც მოგვავს მიხაკის ღეროს, იწყებს სიმღერას: ნარინჯისფერი მეეზოვეთა ჯადოსნურ ცოცხით, რომელიც ყინვის თილისმებს კოცნის. შენც, თითქოს, ამგვარ ხილვით ისჯები და უნდა დადგე და შენც იმღერო. ქალაქში, სადაც მოხუცის მუჭი ლიმონთა ყვითელ ცეცხლში იხრთობა, ქალაქში, სადაც მოხუცი ფიცრის ლანგრის ღრიტოში ქალადღებს ჭმუჭნის და ზედ ბანანებს აწყობს და აწმყოში დააქვს თავის მარადისობის სხივი. ქალაქში, სადაც ქარსაც კი ვერ დააქვს მძიმე ქართული ტენორი, სადაც ხელი არსაკიძისა გადაადნეს და გაალითონეს. ქალაქში, სადაც უხვია ქინძი, კამა, ცერეცო და ისპანახი, სადაც არავის არ აქვს ნანახი ჭირი და ჭმუნვა დარისპანისა. ჭიამაიავ! პირი დარისკენ!

პური მოყვრისკენ, ხმალი მტრისაკენ, ქალაქში, სადაც ცაა კედარის, სადაც მტკვარს დააქვს თავის ცხედარი. გამოცხადება: დილა თუჯის ქვაბივით ცხელი, შედედებული რძესავით მწარე, რომელიც ისე იზიდავს მწერებს, რომ არ აუშვა კალმიდან ხელი, უნდა და უნდა დადგე და წერო...

ამაჰ

დღესაც დაასწრებ ყვილს მამლისას. ჩაიცვამ ტანზე ნარინჯისფერ ჟილეტს, მაისურს და ამოიცვამ მონაცრისფრო შარვალს და სანამ სახლიდან გახვალ, ჩემო ძვირფასო მამილო, გუშინ საღამოს დაჩეხილი ნაფოტებისგან შვილებისათვის ღუმლიდან ყვითელ მზეს ამოაგორებ. მერე კი გახვალ. შემოდგომაა. სველ ასფალტზე ხმელი ფოთოლი ისე წევს, როგორც მოკლეული მტრის ჯარისკაცი. ჯერაც ბნელში გარინდული ლამპიონები შეკრთებიან შენი ხილვისას და მათ ქვეშ როცა მოექცევი, ისე ანათებ, როგორც დავინყებულნი ციციანთელა, გაზაფხულზე რომ შეენატრით ხოლმე. დავილი ნამიან ქუჩებს, საგულდაგულოდ მოასუფთავებ. ყინვას შენს თითებს შეაგებებ — ბავშვს სანუნ კანფეტს. და ჩაგეჭრება სხეულში რაღაც სისხლისგამყინავი ნუხილი. მერე კი, როცა მამალი იყივლებს, შენს ამოყვანილ მზეს ცივი საძინებლიდან გამოქცეული შენი შვილები რომ მიუშვერენ მიშველ ზურგებს, ჩაიცვამენ და იმ ქუჩაზე ჩამოვივლიან, სადაც შენ დგახარ,

თვალს აარიდებ, თავს დაუხრი და გაიფიქრებ, წამით მხოლოდ, იქნებ, შერცხვეთო. ისინი კი ხმამალალი დაძახილით გამოიქცევიან და გაგრძნობინებენ მადლიერებასა და სიამაყეს თითოეული დამსახურებული ლუკმისათვის. სად წავიღო ეს სიყვარული? რატომ არის, რომ მხოლოდ გულია მისი ადგილი? იქნებ, ძუძუში ჩამდგარიყო ხსენივით მაინც, გამოვავლოვდი სისხლის ნვეთებს დახეთქილი ძუძუსთავებიდან და გავთავისუფლდებოდი... იქნებ, საკვებივით შემძლებოდა მისი მონელება: — გადავყლაპავდი კარგად დაღეჭილი ლუკმასავით, ერთხელ, მეორედ, მესამედ და მივასევდი ნანლაგურ ფლორას, რომ აღარაფერი არ დარჩენილიყო მისგან. იქნებ სხეულის რომელიმე ნაწილში სანარჩენე ბუნკერივით მოფუნქციონირე ორგანო გვქონოდა: გულის სახელურზე დავკიდებდით სანაგვე პარკებს, ჩავყრიდით გამტყდარი ჭიქასავით ბასრ სიყვარულის ნარჩენებს, ბანანივით გაფცქვნილი ტყუილების ქერქს, ჩვენს სიყვარულში შემოხეტებულ არამკითხეთა ლიმონივით მჭავე სიტყვებს და მაშინ, როცა ეს ნაგავი აყროლდებოდა, შეგავახსენებდა მის არსებობას, ავდგებოდით და ამ სანარჩენე ბუნკერში გადავუძახებდით. რა იქნებოდა, ლამით განასკვილი ნავის პარკივით, რომელსაც დილას ხელს ვაყოლებთ ხოლმე, სიყვარულის გატანაც შეიძლებოდა გულიდან?

*** მშვიდად იყავი. მე მივდივარ. შენ ამ წამიდან არ დაილღები ჩემი ყოფით, სევდით. ასე რომ, უნდა შევძლო და სიცოცხლიდან დღესვე წავიდე და შენ თამამად გაგილიმო და საარსებოდ ჩემი ლექსები დაგიტოვო. ცოტა ნიგნები — სარა კეინი, ენ სექსტონი, პლათი, ენჯელო, რომ ყოველ ჯერზე ჩემი სულის შეძლო მიგნება, სულში ხელები მიფათურო და ვერ იმსჯელო, როგორ გავძელი, ან შევძელი. ერთი ბენვია, თუ გზა იპოვე, სიმშვიდისკენ თუ სვლა დაიწყე, მე ჩემი შობა არავისთვის არ მიხვეწნია და ახლა ისლა დამრჩენია, გულზე დავინყო ჩემი ფურცლები. დღიურები. ხმელი ცირცველი. მშვიდად იყავი. არ მოგიწევს ჩემი ტარება მხრებით და ისე მარტოსული გარდავიცვლები, ანგელოზებმა რომ მიტირონ და სატანებმა. მშვიდად იძინე. სასთუმალთან ჩემ წილ მტვერს ვტოვებ დარჩენილ დღეთა, დროებათა, წამთა... ასე რომ, სანამ ამ ღამეს ტოტებიდან ჩამოვემტვრევი და სანამ პირში სული მიდგას, სანამ ვარსებო. მშვიდად იყავი. მე მივდივარ. შენ ამ წამიდან მიხსნი კისრიდან, სინდისიდან. ერთი. ორი და მორჩება ჩემი ოცნლიანი მძიმე წამება და მე ყოველთვის შევეცდები, აღარ მოვიდე შენს ფრთხილ სიზმრებთან, ფრთხილ ტუჩებთან და ფრთხილ თვალებთან.

მურად მთვარელიძე

აღსარების ათი მცნება

დასაწყისი

ათი მცნება აქვს უძინარ ფიქრებს და ათივე შუალამის უფსკერო ქვევრში ანუ ჩემს გულში ისე ბობოქრობს, ლამისაა მაჭაროვით დაიდუღოს და გადმოხეთქოს გულის ქვევრის ყველა სარქველი, ყველა ძგიდე გამოანგრის, რომ იქცეს ჩემი უძილო ღამის თავსამკაულად და მე კი, როგორც ერთი ვინმე ძალადმაცხოვრე, თეთრ ღამეს ვებრძვი და თან იმედებს ვებლაუჭები, რომ შუალამის მზეში თვალი ვკიდო მაცხოვარს...

მცნება პირველი

მე ვარ უფალი ღმერთი შენი და არა იყვნენ შენდა ღმერთი უცხონი ჩემსა გარემო.

დაბეჯითებით მეუბნება და მეც მინდა, რომ დავიჯერო, რომ დავერწმუნო, რომ ვმორჩილყო ჩემი ფიქრი, ჩემი განცდა, ჩემი გულისთქმა ისე, როგორც სინას მთაზე დაემორჩილა პირველსავე აღქმას მოსე — ეს ენაბრგვნილი ნათელმხილველი, მოსე — ზღაპრიდან გადმოსული უფლის რჩეული. და მე ვინა ვარ?! ერთი მოგვი, ერთი წარმართი, სულ რომ მძვინვარებს ჩემს ძარღვებში ეს ბილნი სისხლის ანასხლეტი და მახსენებს ბაბილონის ხრიკს სანახებს, მენამული ზღვის მენამულ ცას და მოსეს კვერთხით განაპობილს მერე ისე ვუყურებ, როგორც ზღაპარს, თუ გნებავთ — სიზმარს... არადა, მინდა, დავიჯერო, რომ

მართლა იყო ეს ყველაფერი, რომ მოსეს კვერთხი სასწაულებს მართლა ახდენდა, მაგრამ იმდენად ღრმადაა ჩემში წარმართის რწმენა, მოგვთა უმსგავსი ბუტბუტიდან — გულის ქვევრში სისხლის დულილის ბუტბუტამდე ისეთი დიდი უფსკრულია, მხოლოდ რწმენის ხიდილა იხსნის. ის თუ შეძლებს, რომ შეაერთოს, რომ შეარიგოს, შეამხანაგდეს ქრისტეს ნათელთან მოგვთა ცეცხლის გადამღერება. — მოგვი ვიყავი, მოგვი იყო ჩემი პერპერაც, — ვწერდი ერთხელ, იმ სისხლიან ღამეთა ფიქრებს როცა ვებრძოდი

და ძველ რწმენას ვანადგურებდი, რომ ვტოკავდი, რომ ვცახცახებდი, რომ ქარებსაც ვეტოლებოდი, რომ და ათასი „რომ“ რომ იყო იმ უძინარ ფიქრთა ღამეში და მერე თავად ქრისტე ღმერთი როცა ვიხილე, მზე შემოიჭრა ჩემი სისხლის იორდანეში.

მცნება მეორე

არა ჰქმნე თავისა შენისა კერპი, არცა ყოვლადვე მსგავსი, რაოდენი არს ცათა შინა ზე და რაოდენი არს ქუეყანასა ზედა ქვე და რაოდენი არს წყალთა შინა, ქუეშე ქუეყანისა: არა თავყუანი სცე მათ, არცა მსახურებდე მათ.

ესეც კერპია, რასაც ახლა ვგრძნობ და განვიცდი ამ შუალამის უძინარ ფიქრთა გაგაფიქრებისას, ჩემი კერპი მყავს — უძილობა — ტანჯვის სავანე და საკუთარ თავს ახლა არა, მაგრამ თუმცა მთელი ცხოვრება ვუყურებდი ხოლმე გარედან ისე, როგორც კერპს და ჩემთვის თითქოს კერპი იყო მთელი სამყარო:

ვარსკვლავები, რომლებსაც მუდამ ვადარებდი ანთებულ სანთლებს, მთვარე, რომელსაც მიჯნურების კერპად ვსახავდი და უფრო მეტიც — კერპად ვიქციე მზის ამოსვლა, ცისკრის ციმციმი,

რადგანაც ვგრძნობდი, სწორედ ისინი მაძლევენ ძალას, ჩემი სულის შლეგი ვნება თუ ნაზი ჩურჩული მხოლოდ მათთვის გამემხილა, მათთვის მეამბო, თუ რას ვგრძნობდი,

რას განვიცდიდი... და ის პირველი სიყვარულიც მთვარეს გავანდე, მახსოვს, როგორც კერპს,

სწორედ ისე დაუწოქე შუალამისას გაზაფხულის მოყვავილე ბაღის კიდედან და ვეჩურჩულე, ვეჩურჩულე, მას გავენდე, მას მივენდე და როგორც შეძლო, მანაც ისე მანუგეშა და გამამხნევა. და იმ ღამიდან ის იყო კერპი უმთავრესი ჩემი ფიქრების, მითუმეტეს — უძინარ ფიქრთა თავიგულების, რომლებიც მუდამ თან მომქონდა, როგორც სურნელი ჩემი ყმანვილურ სიმარტოვიდან... და არა მარტო მთვარე, მერე ყველა დანარჩენს ვუხრიდი ქედს მთელი ცხოვრება, მათ — ჩემი გულის, ჩემი ფიქრების, ჩემი დარდების, თუ უთქმელი სიხარულების უნაზეს კერპებს — მათ ვთავყვანებდი... ახლა კი ვდგავარ დამ ღამის უძინარ ფიქრებს ერთ კალაპოტს ვუძებნი მხოლოდ: იქნებ როგორმე მივცე გზა-კვალი და ფონადაც რომ დავუფინო შუალამის ნათლის სიზმარი, რომელიც ჯვრაც არ მინახავს და რომელიც, ვიცი, უთუოდ დამესიზმრება.

მცნება მესამე

არა მოილო სახელი უფლისა ღვთისა შენისა ამოსა ზედა.

არა, ვერ ვიტყვი, რომ დამეგმოს იგი ოდესმე, ჯვარი მწერია, არა, ამას ფიქრშიც კი ვერ დავუშვებდი, მაგრამ ერთ ღამეს, იმ ფიქრიან უძინარ ღამეს, როცა სხეული საკუთარი ნებითვე ვაცვი ძელზე, რომელიც თვით გამოვწოროკენ ჩემივე ცოდვათა უჯიშო ხიდან, ვუსაყვედურე და მერეც ხშირად ვსაყვედურობდი, როგორც კი რამე გულს მატკენდა, ან რაიმე სიძნელეს თუ ვერ გადავლახავდი, იმნამსვე მას ვსაყვედურობდი, თითქოს ჩემი ბრალი არ იყო ის, რაც იმ წუთში ჩემში, ანდა ჩემთან ხდებოდა... ამას კი ვგრძნობდი, მაგრამ, აბა, საკუთარ თავს ხომ არ გავამტყუნებდი და არც ისეთს რამეს ვიტყვოდი, რაც თავადვე გამამტყუნებდა. ჰოდა, სწორედ იმ წუთებში, ასეთი კი ბევრი იყო ჩემს ცხოვრებაში, გაზეპირებულ ფრაზებს ვამბობდი: — ო, ღმერთო, როგორ გამიმეტე, ო, ღმერთო, როგორ არ დამეხმარე... და იცვლებოდა მერე ტექსტი საყვედურების ათასი ფორმით. ვსაყვედურობდი ღმერთს, რომელსაც არ ვიცნობდი, გულში არ მყავდა, ასე ზერელედ გავყურებდი ამ ცოდვილი დედამინიდან ძე შეცთომილი, მე უღირსი და უსამართლო და არგუმენტად ვიმგვლიებდი საყოველთაოდ ცნობილ აზრს, რომ უფლის ნებით ხდება ყოველი — ავიც და კარგიც. თითქოს მიშლიდა ვინმე, კარგი მეკეთებინა.

მცნება მეოთხე

მოიხსენე დღე იგი შაბათი და წმინდა-ყავ იგი: ექუს დღე იქმოლე და ჰქმნე მათ შინა ყოველივე საქმე შენი, ხოლო დღე იგი მეშვიდე, შაბათი არს უფლისა ღვთისა შენისა.

არადა, სულ პირიქით იყო... ჩემი იყო მუდამ შაბათი... შაბათი ვნების, ქარიშხლების, ლხინისა და დროის ტარების, შაბათი გიჟი აღზევების, სულის ქროლვების... თუმცა კი ვგრძნობდი, მისი იყო და არა ჩემი, უფლის შაბათი... როგორ ვაქციე ვნების შაბათად, ცოდვის შაბათად, სისხლის შაბათად. ისე, ვითომც არაფერი არ მომხდარიყოს... დაღამებულზე, შაბათის ღამეს, ბედნიერი და დაქანცული სიამოვნების კასკადებით მივწვებოდი ბილნ საერცელზე და ვიხსენებდი იმ გიჟურ წუთებს, მთელი დღე რითაც თავს ვინონებდი, ამით ვტკებოდი, ამით ვხარობდი და ვოცნებობდი, რაც შეიძლება კიდევ მალე დამდგარიყო დღე შაბათისა, რომ გავმძლარიყავ სიბილნეთა მართონებზე როკვა-თამაშით, რომ ბოლომდე გამომეცალა აბორგებული უხამსობის ყველა ფიალა,

რომლის მიღმაც მუდამ იდგა შაბათის ღამის ცოდვით სახსე შხამის სურნელი, რომელიც ცხვირში ძმრად მადენდა ყველა იმ ვნებას, რასაც შაბათს ვუკავშირებდი. ჩემო შაბათო, უხამსობის ნავსაყუდელო, სულ მეგონა რომ ჩემი იყავი და აი, მხოლოდ ახლა მივხვდი, ჩემი კი არა, უფლის ყოფილხარ!..

მცნება მესამე

პატივი ეც მამასა შენსა და დედასა შენსა, რათა კეთილი გეყოს შენ და დღეგრძელი იყო ქუეყანასა ზედა.

მიკვირს, აქამდე როგორ მოვედი... დღეგრძელი მქვია... იქნებ ეს მხოლოდ სასჯელია იმისათვის, როგორც ვიცხოვრე,

რომ ახლა მაინც დავინახო ყველა ის გზა — მრუდე და ბილნი, რომელიც მუდამ მაშორებდა საუფლო გზასთან. ვერა, ვერ ვეცი პატივი მამას, ნაჯაფარ ხელებს არ ვუკოცნიდი, ნაჯაფარ მხრებზე არასოდეს მივფერებოვარ და მის დაღლილ მკერდს და დაღლილ მკერდში ნკიპზე მფეთქავი გულისათვის ყური არასდროს მიმიგდია,

მკერდზე თავი არ მიმიდია და არ მითქვამს, რომ ამ გულის ფეთქვა მესმოდა... უფრო მეტიც, არასოდეს მესმოდა მისი და როს ნაღმა გზას მიჩვენებდა, საპირისპირო გზას ვადგებოდი —

მრუდეს, უკეთურს, ცოდვებით სახსეს, მისი გულის ფიქრისაგან გავგებოდი მუდამ... და არც დედის გულის ძგერა მესმოდა დიდად, თბილი სიტყვაც მენანებოდა მოხუცისთვის, რომლის გული, სული, სხეული ჩემს სიყვარულს დაატარებდა მთელი ცხოვრება და ვინ იცის, როგორ ელოდა, რომ მასაც ეგრძნო სიყვარული შვილისაგან, რომლის შობა, გაზრდა და აღზრდა უპირველესი იყო მისთვის და თავისი გულის მზეს მუდამ ჩემს თვალებში აკიაფებდა, უფრო სწორად — ცდილობდა, ასე ყოფილიყო. მე კი თვალებში ღამის ბურუსს ვიფენდი მუდამ, რომ ეს შუქი არ დამენახა... უკეთური ძე ვიყავი... ძვირძველი, მიკვირს, აქამდე როგორ მოვედი, დღეგრძელი მქვია?!

მცნება მესამე

არა კაც-ჰკლა.

ო, რამდენი კაცი მომიკლავს არა დანით, არა თოფით, მაგრამ ეს რა შელავათია? დაუფიქრებლად, ავი სიტყვით ან თუნდაც ისე, გულუბრყვილოდ ნასროლი ფრაზით, რამდენის გული განმიგმირია... არადა, მუდამ კარგად მახსოვდა: სიტყვით მოკვდება ადამიანი და სიტყვითვე ცხონდება იგი... მე კი ცხოვნების რა მოგახსენოთ, მაგრამ სიტყვით ყოველთვის ვკლავდი. ბრაზმორეული არ ვინდობდი არც შინაურს და არც გარეულს, მერე დაცლილი სიბრაზისგან მივიდიოდი და ჩემს გრძობებს გზას ვუკვალავდი სიამოვნების ოაზისისკენ ისე, ვითომცდა ჭიანჭველისთვის არასდროს დამეგდა ფეხი. არადა, ღმერთო, აღსარების მეექვსე მცნება, ალბათ, ყველაზე დამთრგუნველია იმ დანარჩენ ცოდვათა შორის, რომელიც ასე უხვადაა ჩემი ცხოვრების ოკეანეში.

მცნება მესამე

არა იმრუშო.

მთელი ცხოვრება მრუშობაა და რადგან ახლა ეს მრუშობაც ისე დამკვიდრდა ამ ცოდვით სახსე სამყაროში, რომ მრუშობად აღარ ითვლება, როცა სიყვარულს ჩაენაცვლა სექსი და გრძობის ალვირახსნილი თავისუფლება, უკვე აღარც კი მეჩვენება ქალისა და კაცის ლტოლვა უნამუსობად, უნდა გამოვტყდე, აღარა ვთვლი ამას მრუშობად. „იგი სხვააო“ — სიყვარულზე იტყვის რუსთველი, — და სიძვა სხვაა, შუა დიდი უზისო ზღვარი... მაგრამ ო, ღმერთო, ახლა წუთით რომ გაცოცხლა და დაანახვა, რაც ირგვლივ ხდება, ალბათ, მეორედ მოკვდებოდა კაცი უკვდავი. ჩვენ კი ცოცხლები სულ ვმრუშობდით და ახლაც ვმრუშობთ, და მომავალშიც მუდამ ვიმრუშებთ, რადგან ვნებათა უღელტეხილზე ბევრს არ ძალუძს, საცალფეხო ბილიკიდან ვნების უფსკრულში არ ჩაიჩეხოს. ო, რა ღრმაა ვნების უფსკრული.

მცნება მარვა

არა იპარო.

არ იპაროო, — მეუბნება ეს მერვე მცნება,
 არადა მუდამ ვიპარავდი ყველა რაღაცას.
 მეც ვიპარავდი, პირველ რიგში, ალბათ სიყვარულს,
 ვპარავდი ყველას, მეკუთვნიოდა თუ არ მეკუთვნიოდა
 და კიდევ მახსოვს,
 პატარობისას მეზობლების ბაღებში
 როცა ალუბლები დამნიფდებოდა,
 როგორ მიყვარდა იქ შეპარვა და
 ბლის კუნწულეებს არა მარტო შევექცეოდი,
 ყურებზედაც კი ვიკიდებდი,
 მერე უბნშიც პერანგს ქვემოთ ვიყრიდი ხოლმე.
 გაუმადლობის ჟინით შეპყრობილს,
 მეგონა, რომ მიმყვებოდა ბლის ჭიშკრამდე
 დაყურებულ ალუბლების მთელი მარცვლები,
 მაგრამ როგორც კი გადავდგამდი ნაბიჯს, მაშინვე
 ჩემი პერანგის სიქათქათიდან
 ნითელი წვენი გამოჟონავდა,
 მე რომ მუდამ სისხლი მეგონა
 და დედაჩემის შეშოთებულ თვალებში ჩანდა
 ჯერ შიში, მერე კი სიბრაზე —
 ქურდი შვილის ნაქნარის გამო.
 ზოგჯერ წიგნებიც მომიპარავს,
 რაც მართალია, მართალია,
 ჩემს წიგნმრავალ წიგნთსაცავში
 მოპარული რამდენიმე წიგნიც აწყვია.
 სხვა არაფერი მაგონდება,
 თუმც ესეც კმარა და თუმცა ახლა
 აღარც წიგნებს და, მითუმეტეს, არც ალუბლებს
 აღარ ვიპარავ,
 რა ვქნა, ეს ჩვევა ვერ გადავაგდე,
 სიყვარულის ქურდი ვარ დღემდე.

მცნება მაცხრა

*არა ცილი-სწამო მოყუასსა შენსა ზედა
 ნამებთია ცრუთია.*

ლამეულ ფიქრებს, ამ უძინარ ფიქრებს კი ახსოვთ,
 რამდენჯერ მოყვასს ჩემსას გული ისე ვატკინე,
 ისე დავნამე, ისე ვცოდე, ისე ვამტკიცე ის, რაც
 ნამდვილად არ ყოფილა ისე და ისე...
 ისე დავნამე ცილი მაშინ, უკანაც კი არ მოვიხედე.
 და ახლა, როცა მოვიხედე უკან და ჩემმა
 ნამოქმედარმა სინანულის საბურველი ჩამომახია,
 ღამეულ ფიქრთა ჯვარცმის ჯვარზე
 ერთი მთავარი სამსჭვალავი ესეცაა და
 ისე მემსჭვალავის, ისე მიხვრეტს ხელის მტევნებს და
 ფეხის გულეებს,
 რომ ტანჯვა ჩემი ქარებსაც კი აღარ აკვირვებთ,
 რომლებიც მუდამ ბოხოქრობდნენ
 ღამეების იმ ჯურღმულეებში.

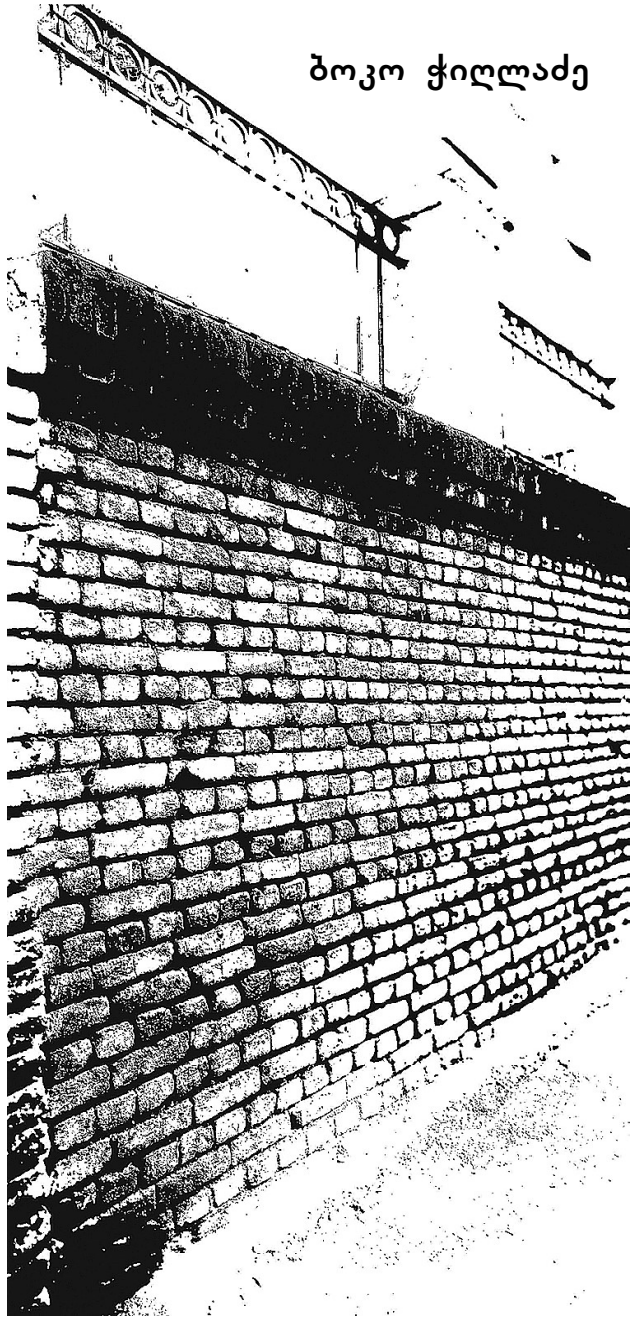
მცნება მათი

*არა გული ვითქმედეს ცოლისათვის მოყუასისა შენისა,
 არა გული ვითქმოდეს სახლისათვის მოყუასისა
 შენისა, არცა ყანისა მისისა,
 არცა კარაულისა მისისა,
 არცა ყოვლისა საცხოვარისა მისისა,
 არცა ყოვლისა მისთვის,
 რაიცა იყვეს მოყვასისა შენისა.*

არადა, მუდამ ის სურვილები გვაცოცხლებდა,
 რაც მოყვასის სიყვარულს ვნებდა.
 გულის სიტყვებიც თითქმის მუდამ ასეთი მქონდა...
 და თუმც დასავით ვუყურებდი მოყვასთა ცოლებს
 და მათი სახლის სიკეთეც სულ მსიამოვნებდა,
 მაინც როდესაც იმათ ყანებს გადავხედავდი,
 ულამაზეს მინდვრის ყვავილთა
 სურნელებით დამშვენებულებს,
 სოსნებიან რილო-ჭრილოებს,
 მსურდა სულ მუდამ, იმ ყანების უებრო სურნელს
 ჩემს ნესტოებში შემოეღწია
 თითქოს ჩემს ყანებს არ სდიოდათ მსგავსი სურნელი.
 ხარბი იყო ეს ჭინაბუხე და
 და ღამეულ ფიქრებში ახლა თუ რამ მაშფოთებს,
 უპირველესი ესეცაა —
 სხვისი ყანის სურნელების მითვისება,
 წამში შესრუტვა... ფერთა რიალში, ალმასივით
 ძვირფასი ნათლის ჩემი შავი ფიქრებით მორთვა.

დასასრული

და აი, ახლაც შუალამეა
 და ჩემი სულის ათი მცნების სულში შემოჭრის
 შლეგი ჟამი ისე მოიწევს
 ჩემი სულის დარბაზებისკენ,
 თითქოსდა სურდეს მოფერება,
 სინამდვილეში ყველა სიავე, რაც კი გულში
 ფიქრით და საქმით ჩამიდენია,
 ჩემს სასთუმალთან დახვავებულა
 და დაუნდობლად შემომბლავის ზე
 ამა სოფლიდან, მე კი
 ჩემი ათი მცნების ორივე ფიცარს
 გულში ვიხუტებ,
 რომ იქნებდა მონყალეების კარი გაიღოს
 და ჩემს სენაკში შემომბრწყინდეს შუალამის მზე.

ბოკო ჭილაძე

***
 მინდა იქ, სადაც არასდროს
 ვყოფილვარ,
 შენთან ერთად შევიდე,
 როცა სიძულვილის უგრძესი ენა კისერზე
 დასახრჩობად შემომეხვევა,
 შენმა ზუსტმა და ტკბილმა სიტყვამ
 გაჭრას ყოველივე,
 გაჭრას სევდა
 და გაჭრას დარდი,
 რომ კვლავაც სიხალისი ჟრჟოლამ
 ამიტანოს ასე გამბედავი
 და ასე უნდო,
 მინდა შენს ყელზე აშრილდნენ
 ჩვენი დღეები,
 ვერშემდგარი, ვერჩასახული
 რა ხანია,
 მთელ ტანს
 მიფარავს,
 ძალა იყავ ჩემი და შენი,
 რითაც გამძიმებ,
 რითაც ვმძიმდები,
 იქნებ ოდესმე სიყვარულზე
 მსუბუქიც იყოს.

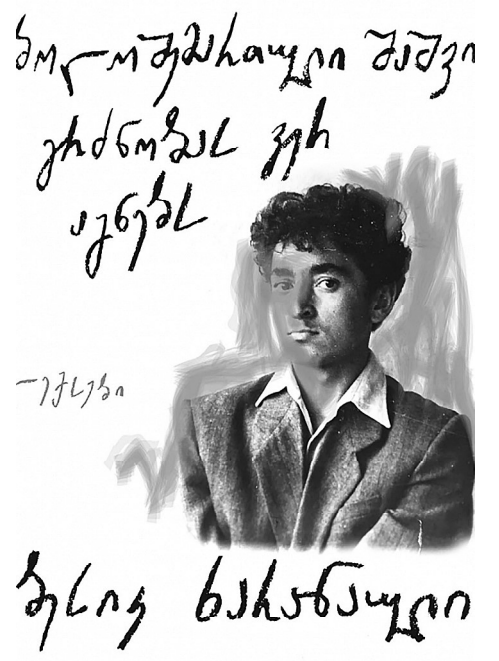
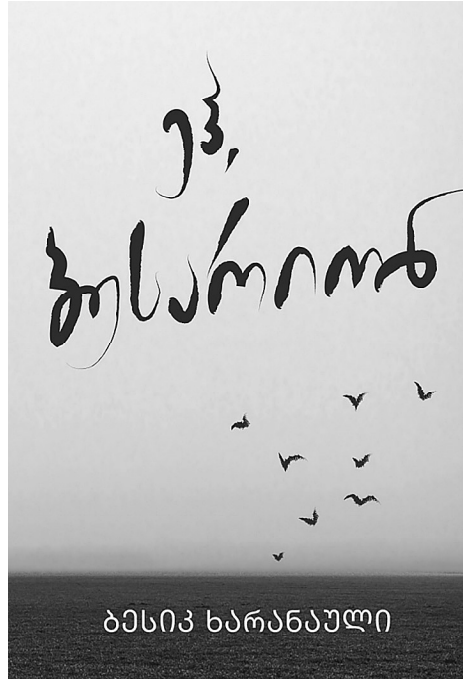
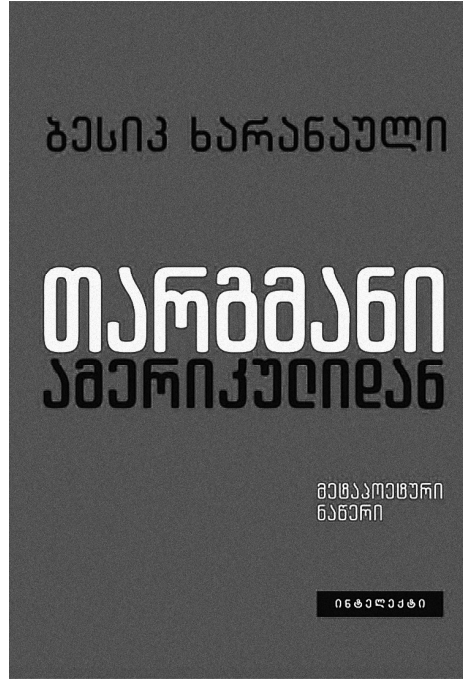
***
 რამ დაკანრა ჩემი გონება,
 რამ დაკანრა ჩემი სული,
 ბედნიერების თვითპროდუქცია,
 გამოსადეგი და ხელსაყრელი,
 მაგრამ მაინც თვითპროდუქცია,
 „თვით, თვით, თვით, —
 თვით, თვით, თვით“
 შელოცვასავით უნდა აღედგეს
 მათ გულეებში მოუშლელიობა,
 ისევე სჯერათ, ბედნიერების
 შელახული ტყუპი ზედაპირზე
 ამოცურდება,
 შეეშვი მანდ ძრომიალს,
 ქარის უსწრაფესად უნდა დაილუპო,
 ქარის უსწრაფესად უნდა გაშიშვლდე,
 რადგან დაკანრეს, რაც დასასერი
 თითქოს არ ჩანდა,
 რადგან ნაგართვეს, რაც ნაღდად
 გქონდა,
 ორივე თვალთ იმავს ვხედავ
 და ვეგუები,
 შენით შექმნას და, მითუმეტეს,
 შენში შექმნას, ნუ შეეცდები,
 ეს იგივეა, კუდი დაუშვა
 და არ გჯეროდეს;

სხვა ინილადებს შენს სიგიჟეს და
 გიჟურჩულებს,
 „მე ყველაზე ტკბილ სიზმარში ვარ“.

***
 ქურები მექცნენ უარყოფის მოწმეებად
 და არ იმჩნევენ,
 ყოველ ჯერზე „მე“ იგივე ვარ,
 „შენ“ — იცვლები,
 მარტო კი ამ ტურს
 ვერ გავივლი
 და სამყარო ისევე და ისევე
 ჩემს ერთ ოთახად მომეჩვენება,
 ისეთი ძალით გამოიქეცი,
 ნაქცევა და დაჭერაც შეეძლო,
 ტორსზე მომეკარი,
 ზურგი შემიკარი
 შენი კიდურებით
 და ორ დიდ ნულში,
 ორ დიდ ტყუილში
 იმდენ ხანს მიყურე,
 სანამ ტირილით არ დავინმინდები,
 მაინც იცოდე, ჩემი აღარ დაიჯერება,
 ახლოს როცა ვარ,
 ხანდახან ვთრთოლავ,
 როცა შევხვდებით და
 ხეებიც მხიარულად იშრილებენ,
 შესაბრალებლად არ ექნებათ
 ერთი მიზეზი,
 შენი შეხება, რაც შევექმენი,
 იმას დალენავს,
 ეს ის ციხეა,
 შიგნიდან რომ ველარ გატყდება,
 ეს ის ციხეა,
 შიგნით ბიჭი რომ იმალება,
 აზრზე სწრაფად,
 შენ თუ აქ ხარ,
 ქარზე სწრაფად,
 შენ თუ აქ ხარ,
 ორ დიდ ნულში,
 შენ თუ არ ხარ,
 ორ ტყუილში,
 შენ თუ არ ხარ,
 ვიბადები,
 შენ თუ აქ ხარ,
 აღარ ვღელავ,
 შენ თუ აქ ხარ,
 ვიბადები,
 შენ თუ აქ ხარ,
 არსად ვქრები,
 შენ თუ აქ ხარ.

***
 რამდენჯერ ქარი,
 რამდენჯერ სიო,
 გაიშრილებს კისერთან ახლოს,
 რამდენჯერ შენი ბედნიერება,
 რამდენჯერ შენი ღამაზი თვალი,
 ამოდრავებს ცაზე სხვის დარდებს
 და გადაფანტავს დაუნანებლად,
 ჯერ რაც ვიხილეთ, ვერ დაგვაბრმავეს,
 ჯერ რაც გვაშინებს, ვერ მოგვერევა,
 და თუ დრო დადგა,
 დიდზე დიდი,
 შლეგზე შლეგი
 ჩემში „შენი“
 შენში „ჩემი“
 გამოლვიძების,
 ჩვენი ნებით არ მოვდუნდებით,
 ჩვენი ნებით არ დავიძინებთ.

***
 მოდი, პოეზია შევეშვათ იქ,
 სადაც მისი ადგილი არაა,
 მოდი, გავაჩეროთ იმ კაცის ხელი,
 რომელიდაც სართულზე
 დაულალავად რომ მუშაობს,
 მოდი, დაეახლოთ ყველა ხმა,
 ყველა ნული, ყველა ზუზუნი
 და მოფუსმინოთ პოეზიას,
 ცხელ ასფალტზე მოსეირნეს,
 მოდი, გავხსნათ ფანჯარა,
 მოდი, გავხსნათ კარი
 და აივნიდან შემოპარულ
 სიცხადეს მშვიდად შევეგებოთ,
 შენს მარტოობას ვერ გაყიდი,
 მხიარულებას ვერ აიფარებ,
 ისევე მჯერა,
 სალამოს მოვარდნილ ქაოსს
 არ ჰქვია ქარი,
 დიდი ქალის გრძელი სუნთქვაა
 დიდი ფილტვებით, დიდი პირიდან,
 მოდი, პოეზია შევეშვათ იქ,
 სადაც არის მისი ადგილი,
 მწუხარებაში.

თამარ ბარბაქაძე

უახლესი მეტაპოეტური ნიბნები

სიტყვიერი ხელოვნების წარმოშობა, პოეზიის აუცილებლობა კატეგორიული მოთხოვნის შესრულების პირობას გულისხმობს: „სალიტერატურო ენა განსხვავდებოდა საყველპურო ენისაგან, ხოლო მხატვრული მიზანი — სინამდვილის ასახვა ენის მეშვეობით, ინფორმაციული ასახვისაგან“. პოეტის დანიშნულება, ფუნქცია — ეროვნული ენის წიაღში და მისი მეშვეობით მუდმივად შეინარჩუნოს შემოქმედის, მქმნელის, გარდასახვის უნარი — უცვლელი დარჩა თანამედროვე ქართულ ლიტერატურაში; თუმცა ცნობილია, რომ „პოეზიის წარმოქმნა ეროვნული ენობრივი ტრადიციის საფუძველზე რთული და წინააღმდეგობრივი პროცესია... ამჟამად ორივე თეორია — „ენასთან ბრძოლის“ თეორიაც და ბუნებრივი ენის მიმართ პოეზიის თვისებრივი სხვაობის უარყოფის თეორიაც — მეცნიერების ადრინდელი ეტაპის გარდაუვალი უკიდურესობად ითვლება“.

ამგვარი განმარტება აუცილებლად მივიჩნევ ბესიკ ხარანაულის შემოქმედებაზე საუბრის დაწყების წინ. პოეტი განსაკუთრებით ზრუნავს მშობლიური ენის მეშვეობით, პიროვნულის, აუცილებლად სათქმელის, ასამეტყველებლად. ფიქრისა და ემოციის გამოსახატავად ყველაზე მეტად თავის მშობლიურ კუთხეს: ფშვსა და ხევსურეთს, ივრისპირის ქართულს ეყრდნობა: „არაა საკვირველი! ამ კუთხეში მხოლოდ პოეზიის ენით მეტყველებენ, რამაც ენას მხატვრულობა და ლაქონიურობა შესძინა, ხალხი კი შეინარა. არაა საკვირველი: როცა ადამიანები პოეზიის მიხედვით ცხოვრობენ“. ამ ნიგნშივე: „სამოცი ჯორზე ამხედრებული რაინდი, ანუ ნიგნი ჰიპერბოლებისა და მეტაფორებისა“ — მსჯელობს ბესიკ ხარანაული მეცნიერებისა და პოეზიის უშორესი და უძველესი წინაპრების შესახებ: მეცნიერების შესაძლო მამამთავრად თუ აბელს მივიჩნევთ, ხოლო კაენს — პოეზიის მამად, მაშინ პოეზიის არსის გაგება ასეც შეიძლება: „პოეზია დაუღლე-ლია, ცოდვა არ ასვენებს, დაძრის, დაეძებს... მაინც კი ზემოდან დასცქერის მეცნიერებას პოეზია, მისი მონაპოვარი თავისი ჰგონია“. აქვე ბესიკ ხარანაული გვთავაზობს ამონარიდს ნიგნიდან: „ლექსიკონი უნცრუათ ლეკოს ძისა“. ლექსო ჭინჭარაულის, ცნობილი ქართველი ენათმეცნიერის, ლექსიკოლოგის, მიერ შედგენილი 25 000-სიტყვიანი ლექსიკონი პოეტს „ძეგლად“ მიუჩნევია. „ძეგლი“ კი მთიეთა მეტყველებაში ერთგვარი თვითგასამართლება იყო, რაიმე დანაშაულის, ცოდვის გამოსასყიდად ხატისათვის აღთქმული შესანიშნავი. ბესიკ ხარანაული მიიჩნევს, რომ „ლექსიკონი, ეს ენა, ეს სიტყვა, ეს პოეზია, ეს ხალხი... თავისია და სხვა არავისი, ამიტომაც პოეტიკა და ენათმეცნიერება — ჰიპერბოლებისა და სინამდვილის მსახურიც: ცოდვის ხსოვნაც და შრომაც ვალად ადევს თანამედროვე პოეტს“.

ბესიკ ხარანაულის პოეტური ლექსიკონიდან ამჯერად მხოლოდ ორ სიტყვაზე გავამახვილებ ყურადღებას. ერთი სულ

ახალი ლექსიდანაა: „თორემ გაიცისამგვანა“: „საქართველო დაიცალა, / სისხლისაგან, ტანისაგან, / ცარიელში მხოლოდ ქარი / ზუზუნებს სატანისაგან. / საქართველო დაიცალა, / ქალისაგან, კაცისაგან, / ცარიელში მხოლოდ ქარი / ზუზუნებს სატანისაგან... მოცნებებ საქართველო მხოლოდ გაიცისამგვანა... მიუზრუნდით საქართველოს / თორემ გაიცისამგვანა“. 2022 წლის 25 ივლისს გამოქვეყნებულმა, ამ ტრადიციული, მშობლიური შაირით (დაბალი და მაღალი შაირი შერეულია მასში, 2/6 სქემა კი ბოლოს გაფრთხილებად გაისმის) დაწერილმა ლექსმა, დღემდე უცნობი, გაკომპოზიტირებული, სამგზის გამეორებული ზმნით, საქართველოს სინამდვილე პოეტის წვლებით, ტანჯვით მოპოვებული ჰიპერბოლით: „გაიცისამგვანა“ — წარმოუდგინა მკითხველს.

ბესიკ ხარანაული თანამედროვე ქართული პოეზიის რეფორმატორია. XX საუკუნის II ნახევრიდან, 60-იანი წლებიდან მოკიდებული, მას დღემდე არ შეუწყვეტია აქტიური ძიება საკუთარი სულისა და გონების პოეტური ფორმულირებისათვის. იგი, თითქმის ყველა ეტაპზე, თეორეტიკოსიც არის თავისი შემოქმედებისა და თამამი ექსპერიმენტატორიც. არასოდეს ერიდება ახლებურად თქმის საშუალებას, თუნდაც ქართული ვერლიბრის კლასიკოსს ტრადიციული, ქართული კლასიკური ლექსის რითმისა და საზომების მკაცრი ჩარჩოები დასჭირდეს. არც იმას უფრთხის, ლექსის წერა ლოცვად რომ მოიხსენიოს, ნიკოლოზ ბარათაშვილის, ილიას, აკაკის, პაოლო იაშვილისა და სხვათა მსგავსად.

ბესიკ ხარანაული სულიერ თავშესაფარს ეძებს და პოულობს კლასიკური ქართული, კონვენციური ლექსის ჩარჩოებშიც, თუმცა მისი ვერლიბრი თუ მეტაპოეტური ჩანაწერები, განსჯანი, ასევე, საუკეთესოდ გადმოსცემს ჩვენი თანამედროვე ბრძენისა და „მათქვამის“, მესიტყვის განცდილსა და ნააზრევს. მაგალითად, მშობლიური დიალექტიდან გაცოცხლებული სიტყვა „ფატარი“. ბესიკ ხარანაული განმარტავს, „ფატარი მომზრალი ფეხების ქავილს ნიშნავს ჩვენი დიალექტზე“. პოეტი იგონებს: „ბებო აფრთხილებდა ბავშვობაში, რომ მომზრალი ტერფები „ცეცხლისთვის არ მიეფიცებინა: „მომზრალს რომ უცებ ცხელი მოხვდება, უარესია!“ და აი, განსჯა ამ სიტყვით, „ფატარი“, გამონეული უსიამოვნების არსისა: „და, მრავალი წლის შემდეგ, როგორც იქნა მოპოვებული კმაყოფილება გადაიქცევა უსიამოვნებად, და, დაიწყებ მიზეზების გახსენებას, მიზეზთ-მიზეზების, და ნახვალ სამოციასკენ, ორმოცდაათისკენ, ორმოცისკენ, ოცდაათისკენ, ოცისკენ, თოთხმეტი-თხუთმეტისკენ, რვა-ათისკენ, შობისკენ, სასუფევლისკენ, რომ უკუიქცევა კვლავ დედამიწისკენ, შენი აქამდემშობობის სახლამდე“.

ახლა ხომ ხვდებით ჩემს მდგომარეობას?

გახსენებმა, სხვა და სხვა მიზეზითაც, სიმსუბუქე იცინა, ფრთები აქვთ და არსად

გაფრენა არ ეზარებათ, და, — სადაც კანჭს მოიკიდებენ, იქ რაღაც განძია ადამიანისათვის. ყინვა და შიმშილი, ტანჯვა და წვალება რომ არა, ამდენი ანგელოზი არ მიატოვებდა ჩვენს დედამიწას“.

ამ ტექსტს შინაგან რიტმს, პოეტურობას, ანიჭებს სამგზის გამეორებული და კავშირი, „ვეფხისტყაოსნის“ სტროფების მე-4 ტაქტის წინ დართული „და“ და პოემაში გამოხატული სიხარულის მეტაფორა: „...ცამცა გაიდარბაზესა“ გვახსენდება; მერე კი „გაიცისამგვანას“ შორს მიმავალი ტკივილის ახსნაში გვეხმარება პოეტი და მეცნიერი: ქართველი ემიგრანტების მიერ ამჟამად მოპოვებული კმაყოფილება სამომავლოდ გადაიქცევა უსიამოვნებად და დაიწყება მიზეზების გახსენება: „ფატარი“ და „გაიცისამგვანა“ — ხორციელი კმაყოფილება და სულიერი უსიამოვნება, „ვეფხისტყაოსნის“ გმირთა ბედნიერების საპირისპიროდ; ადამიანებისაგან დაცლილი საქართველო და მხოლოდ ზეცისაკენ, წარსულისაკენ მზერა სანუგეშო ვერ იქნება... ბესიკ ხარანაულის პოეზიას „სიბრძნის ერთი დარგის“ თვისება გამორჩეულ ელვარებას ანიჭებს: ტროპული, სინტაქსური ფიგურები მკითხველის გონებრივ თვალსანიერს აფართოებს და ახალ ცოდნას, სამყაროს მხატვრულ-სახეობრივ შემეცნებად გადაიქცევა: პოეზია მატერიალურის (ოქროს, ალმასის), ფიზიკურის არსებობის ფორმისა და მოძრაობის ამქვეყნიური გამოხატვის (სიჩქარე, მასა, მოცულობა) ყველაზე მარჯვე ხერხია, საშუალება. თქმის ხელოვნების, მესიტყვის საქმეს კი შემფასებელთა მოწონება-დანუნება ვერაფერს დააკლებს.

*პოეზია მიგნიდან შედის
გარეთა ფორმაში,
პოეზია გარედან არ შედის ფორმაში...
...
პოეზიას ერთი ნაბიჯით რომ
გაცდებოდა, ყველაფერი სხვადასხვაა და
არც ერთი არაა
ჭეშმარიტი. ნამი თუ არ დაიგემოვნე,
ნუთი დაგახრჩობს
და დღეს რაღას უზამ?*

„აი, მესიტყვის ლოცვა“ პოეტის მთავარი ამოცანაა პოეზიის ერთგულება: სოციალური თუ ყოფითი პრობლემები კი არა, თვით სიტყვის ესთეტიკის საკითხებზე მსჯელობაც კი, შესაძლოა, დამლუპველი აღმოჩნდეს მესიტყვისათვის: ბესიკ ხარანაულის ამ ვერლიბრისათვის აუცილებელი გრამატიკული პარალელიზმები ერთდროულად ცოდნასაც გვაზიარებს და ესთეტიკურ სიამოვნებასაც გვანიჭებს. თუ შემოქმედებითი გზის დასაწყისში ბესიკ ხარანაული პოეზიისათვის გრძობის, ემოციის უპირატესობას მიანიშნებდა: „ერთი ცრემლით მეტი ვარ თქვენზე!“ XXI საუკუნის 20-იან წლებში პოეტი თავის მრწამსს ასე აყალიბებს: „ნაცარზე დაწერ თუ ფურცელზე, / სულ ერთია, ფიქრს იგერიებ, წერა არის მოგერიება“, „ადამიანი: ხომ არა ვარ მეც ისეთივე“. ნაწერი კი, ბესიკ ხარანაულის

აზრით, „სინათლის ხაზია შენ მიერ შეთხზულ ქაოსში“ („თარგმანი ამერიკულიდან. მეტაპოეტური ნაწერი“. იური ტინიანოვი აღნიშნავდა: „ყოფა მიემართება ლიტერატურას, პირველ ყოვლისა, თავისი ენობრივი სპეციფიკით...“ ბესიკ ხარანაული „მეტაპოეტურ ნაწერში (თარგმანი ამერიკულიდან)“ ზუსტად განსაზღვრავს თავის ენობრივ პოზიციას: „მკითხველს თავისი ენით უნდა ელაპარაკო, არა შენითა!“

ბესიკ ხარანაულის მეტალიტერატურული, მეტაპოეტური ტექსტები საუკეთესო საშუალებაა მკვლევრებისა და მკითხველისათვის არა მარტო ავტორის, არამედ, საზოგადოდ, ქართული პოეზიის ანმეოსა და მომავლის, მისი მიზნისა თუ ფუნქციის გასარკვევად. ბესიკ ხარანაულის პოსტმოდერნიზმულ მეტაპოეზიაში, როგორც მოსალოდნელია, პოსტმოდერნიზტული მსოფლალქმისათვის: „მოვლენები აღარ ვითარდება ღმერთის ან ბუნების მიერ დადგენილი, ტრადიციული წესით“. პოეტი თვითონ გვთავაზობს მოდელირებულ სინამდვილს ამბავს, თუ როგორ მოხდა „პოეზიის დაკრძალვა ქართულ სივრცეში“. აგრესიული, ძალადობრივი რეალობა, პანდემიური შიშისთვის მუშტმოდერებული დრო, უგუშბათო ტაძრის მეტაფორით შენიღბული პოეზია თავის მსახურთა რიცხვს უსასრულოდ ამცირებს: უშნეო, უილაფო, უთავშესაფრო პოეტი ვერც ღვთის საიდუმლოს შეიმეცნებს და ვერც ვერავის ანუგეშებს სამყაროს კანონზომიერების აუცილებლობით; ამ აზრის, ფიქრის გადმოსაცემად მეტაპოეტური ტექსტი, შესაბამისად, ვერც მხოლოდ ტრადიციულ სალექსო პარამეტრებს (საზომს, სტროფს, რითმას) შეაფარებს თავს და ვერც ფონიკას, ბგერათა კეთილზომიერებას დაეყრდნობა; თუმცა „შ“ ბგერის ალიტერირებით მაინც ჩნდება განწყობა-განცდა შიშისა, „პოეზიის დაკრძალვამ“ რომ უნდა გამოიწვიოს:

*და გაინაბნენ დედამიწის მამუნებლები,
შიშმა დაუარათ, რომ
სიმცირე იხილეს თავისი:
...
— რაღას ვაშენებდით, თუ
გუშბათი არ გვექნებოდა?!
„პოეზიის დაკრძალვა
ქართულ სივრცეში“*

პუბლიცისტიური ტექსტების დანიშნულება და შესაძლებლობა ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი ცნობიერების ფორმირების პროცესში განსაკუთრებულია. საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ხასიათის ეს ლიტერატურა ცნებებით აზროვნებს და მისი ავტორის დამოკიდებულება აქტუალური საკითხების მიმართ „სახეებით აზროვნებაზე“ არანაკლებ გავლენიანია. მეოცე საუკუნის დასასრულისა და 21-ე საუკუნის ქართულმა პუბლიცისტიკამ საუკეთესოდ შემოინახა ყველა ტრადიცია, რომლის მთავარი აქცენტები ჩვენს ეროვნულ-სახელმწიფოებრივ ყოფაზე არის პროექტირებული. პუბლიცისტურმა ჟანრმა სამეცნიერო-ისტორიული ლიტერატურის პარალელურად, თავის თავზე აიღო ქვეყნის იდეოლოგიური რეკონსტრუქციის მემკვიდრის ფუნქცია. მიუხედავად ამისა, მკვლევრები მაინც შენიშნავენ, რომ „უკანასკნელ ხანს ერთგვარი ნიჰილისტური დამოკიდებულება გაჩნდა პუბლიცისტური ჟანრის მიმართ, თითქოს მონიშნავდა სტატიის ფელეტონი ან ნარკვევი მხოლოდ კომუნიკაციური „ნარსულის გადმონაშთები“ იყვნენ“. ჟანრული თავისებურებანი ეპოქის შესაბამისად განიცდის ცვლილებას და ეს კანონზომიერება მხოლოდ პუბლიცისტიკაზე არ აისახება. ნოდარ ტაბიძე აღნიშნავს ხუთ ფუნდამენტურ პრინციპს, რომელიც კონსტიტუციური რჩება ნებისმიერ ეპოქაში და მისი რევიზია შეუძლებელია. ეს გახლავთ: „ცნებებით აზროვნება, ტენდენციების გამჟღავნება პირდაპირ და შეუნიღბავად, აქტუალურობა, განზოგადება და აუდიტორიაზე ზემოქმედება“. ეს უკანასკნელი პუბლიცისტიკის მათორგანიზებული თვისებაა და იგი განსაკუთრებულად ღირებულია, როცა ავტორის ეთიკურ-პიროვნულ და პროფესიულ რეპუტაციასთან თანაარსებობს. სწორედ ასეთ ავტორთა შორისაა მაკა ჯოხაძე, რომელიც გამომსახველობითი ხელნერი, ნაციონალური პრობლემებზე ობიექტური რეაგირების უნარით უაღრესად სანდო მწერლად შეიძლება ვაღიაროთ. მისი პუბლიცისტიკა თვითმყოფადია თავისი ღრმააზროვნებით, პრობლემურობით, მგრძობელობით, რომლის რეგისტრი განსაკუთრებით მაღალია, როცა საქმე ჩვენი სახელმწიფოებ-

რივი და ეროვნული ყოფის მნიშვნელოვან საკითხებს შეეხება. მაკა ჯოხაძის სამწერლობო გზა 70-იანი წლებიდან იწყება, იბეჭდებოდა არა მარტო საქართველოში, არამედ საზღვარგარეთაც. იგი რამდენიმე მოთხრობების კრებულის, მონოგრაფიისა და პიესების ავტორია. მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები. მაკა ჯოხაძის შემოქმედება კარგა ხანია აღიარებულია მკითხველის მიერ, დიდა ინტერესი მკვლევართა და კრიტიკოსთა მხრიდანაც. მასზე დაუწერიათ: როსტომ ჩხეიძეს, ინგა მილორავას, მაია ჯალიაშვილს, იოსებ ჭუმბურიძეს, გურამ პეტრიაშვილს, ნანა კუციას, მურმან ჯგუბურიასა და სხვებს. მწერლის შემოქმედებითი არეალი ვრცელია, ჩვენ მხოლოდ მისი პოსტსაბჭოთა პერიოდის პუბლიცისტიკით შემოვიფარგლებით, რომელსაც თავი მოუყრია კრებულებში: „გამარჯვება შიშზე“ (1999), „სამოთხე უსიყვარულოდ“ (2009), „ჩანაწერები — ჩაძირული დღესასწაული“ (2013). ისინი ღირებულია თავისი დოკუმენტურობით, გამორჩეულია ემოციურობითა და მხატვრობით, რომელიც განსაკუთრებულ ფონს უქმნის ავტორის მთავარ სათქმელს. მიუხედავად ამისა, რომ მაკა ჯოხაძის მსჯელობა ყოველთვის ეყრდნობა ემოციურ არგუმენტებს, იგი პარმონიულად თანაარსებობს ფაქტების მართებულ, რაციონალურ გააზრებასთან. მწერლის შემოქმედების მკვლევარნი განსაკუთრებულად აღნიშნავენ ფაქტს ემოციურ ნოტებსა და ლიტერატურულ ფორმას მის პუბლიცისტიკაში. „გრჩება განცდა, რომ ცალკეული ესეები კრიალა კენჭებივით ქმნიან სამყაროს ერთიან, ფერადოვან მოზაიკას, ყოველი ფერი თვითკმარია, განუმეორებელი, ერთადერთი. აქ ფერი აქვს ყოველს — ადამიანს, სიტყვას, საგანს“ — აღნიშნავს ნანა კუცია. რაზედაც უნდა წერდეს ამ „ფერადოვანი ესეების“ ავტორი, ყველგან იკვეთება სამშობლოს ხატი, მისი სააზროვნო სივრცის უმთავრესი, განმსაზღვრელი ფენომენი. იოსებ ჭუმბურიძე თავის ესეში „გაფცქნილი სამშობლოს სევდა“, რომელიც მწერლის პუბლიცისტიკას ეძღვნება, ამ ტენდენციას სამ სიტყვაში აერთიანებს: „მაკა ჯოხაძის სამშობლო“ და გულწრფელად ამოთქვამს: „არაერთხელ

გამოცვლია: რამ მოუყარა თავი ამ ქალბატონში ერთი მხრივ, ასეთ სინაზეს და სათნოებას, მეორე მხრივ კი ასეთ შეუპოვრობას, როცა საქმე სამშობლოს ინტერესების დაცვას ეხება“. იმისათვის, რომ უკეთ გავიაზროთ მაკა ჯოხაძის პუბლიცისტიკის მთავარი სათქმელი, უსათუოდ დაგვჭირდება „მაკა ჯოხაძის სამშობლოს“ 90-იანი წლების სოციალურ-პოლიტიკური რეალობის მცირე რეტროსპექტივა. პოსტსაბჭოთა პერიოდში სისტემის დემონტაჟის ყველაზე მძიმე სეგმენტი მენტალური გადაწყობა აღმოჩნდა. ღირებულებების აქამდე არსებული ორიენტირები ჩამოიშალა და პომოსოვეტიკულის აზროვნება პირისპირ აღმოჩნდა იმ განსაცდელის წინაშე, რომელსაც ერთდროულად ქმნიდა თავისუფლების განცდა, ღმერთის აღმოჩენა და ეროვნული თვითშეგნების დაბადება. ეკონომიკური გამოწვევებითა და სხვადასხვა მენტალური საცდურით სავსე საქართველოში პუბლიცისტურ ჟანრს განსაკუთრებული მისია დაეკისრა, ვინაიდან ჯერ კიდევ შორი იყო სოციალური ქსელების და ტელემედიის მასობრივ ზეგავლენამდე. ვიდრე პუბლიკაციები ციფრულ მაუწყებლობაში გადაინაცვლებდნენ, ავტორთა ძალისხმევა გაცილებით შრომატევადი და ფასეული იყო იმის გათვალისწინებითაც, რომ საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გამოცემების პარალელურად მომრავლდა ბულვარული გამოცემებიც, რომელთა გამოიჯენა რიგითი მკითხველისთვის ადვილი არ იყო. ამ არაერთგვაროვან, ჯერ კიდევ დაულაგებელ გარემოში მაკა ჯოხაძის შემოქმედებითი ესთეტიკა და დამოკიდებულებები ქვეყანაში არსებული პროცესების მიმართ თანმიმდევრულად აღმოჩნდა ქართული მწერლობის მაგისტრალური ხაზის განვითარებისა. მისი მგრძობელობის შემოქმედისთვის ეს სრულიად ბუნებრივი იყო, რადგან ოთარ ჭილაძისა არ იყო, „ჩვენ არ მივეუბრუნებებით იმ ბედნიერ ქვეყნების რიცხვს, სამშობლოს თავისუფლება რომ არ ეოცნებებათ“. ამ ისტორიული მოცემულობიდან გამომდინარე, ქართველი მწერლისთვის შეუძლებელი უნდა ყოფილიყო და მომავალშიც შეუძლებელი იქნება ამ განცდის გარეშე აზროვნება. თუმცა ის

თავისებურებანი, რომელიც მაკა ჯოხაძის შემოქმედებაში შეინიშნება, გამომსახველობითი თვალსაზრისით მისეული და უაღრესად შთამბეჭდავია. მაკა ჯოხაძის ესეისტიკაზე საუბრისას უნდა გამოვყოთ ის მახასიათებლები, რომელიც განსაკუთრებულად პროდუქტიულ ხდის მის შემოქმედებას. ეს გახლავთ: 1. ინფორმაციულობა, რომელიც სცდება ნაციონალურ სამანებს და გლობალური შემეცნებითი ფუნქცია აქვს. 2. კომპოზიციის აგების უნიკალური ტექნიკა. 3. მხატვრული სახეებითა და მეტაფორებით აზროვნება, რომელიც ზოგადად პუბლიცისტური ჟანრისთვის დამახასიათებელი არ გახლავთ, მაგრამ მაკა ჯოხაძესთან ის ქმნის განსაკუთრებულ ემოციურ ფონს და კარგად თანაარსებობს ესეს სივრცეში. 4. დოკუმენტური ფაქტების ჩართვა სულიერი დროის განაზრებისათვის. ეს უკანასკნელი მისთვის, როგორც მწერლისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. 5. სამშობლოს მეტაფორას უპირობო არსებობა პიროვნულში, პიროვნულისა და საზოგადოებრივის იგივეობა. ერთ-ერთ ინტერვიუში მაკა ჯოხაძე აღნიშნავს, რომ მისი სტილი „მეტაფორული აზროვნება“, ხოლო „მეტაფორა პოეტის სიმართლეა, რომლისთვის მან პასუხი უნდა აგოს“. მიუხედავად ამისა, რომ ამ ინტერვიუში იგი თავის რომანებზე საუბრობს, იგივე თავისუფლად შეიძლება მივუსადაგოთ მის ესეისტიკას, რადგან მეტაფორა აქაც მისი სააზროვნო სივრცის საყრდენია, რომელზეც მწერალი თავის მკითხველს სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან იდეოლოგიურ ორიენტირებს მოუნიშნავს. აქვე ისიც უნდა გავიხსენოთ, რომ საბჭოურ სისტემაში მეტაფორული აზროვნება გადარჩენისა და სათქმელის მკითხველამდე მიტანის გარანტი გახლდათ. მწერლებისთვის ეს იყო შემოქმედებითი თვითგადარჩენის საუკეთესო საშუალება. ამდენად, ქართულ მწერლობას მეტაფორების სარგებლიანობის დიდი გამოცდილება გააჩნია. თავის „ჩანაწერებში“ მაკა ჯოხაძე მკითხველთან ურთიერთობას რეალობიდან ირეალურში გადასვლას ადარებს, მან „ნამდვილი ქირურგივით ბოლომდე უნდა გადახსნას მოუშუშებელი ჭრილობა და ზედმინევი ზუსტი სიტყვებით განმინდოს, გაასუფთაოს ის, ამ პროცესის გამგებად და თანამოზიარედ გაქცეოს შენც და მკითხველიც“. პროფესორი ნოდარ ტაბიძე, რომელიც ყოველთვის ერთგულად აკადემიური პუბლიცისტიკის ჟანრულ სპეციფიკას, გულგრილი ვერ რჩება და მოიწონებს კიდევ მაკა ჯოხაძის ესეისტიკის სპეციფიკას: „მის შემოქმედებაში საოცარი შერწყმა მოხდა მწერლობისა და ჟურნალისტიკის. მწერლის სიტყვა ამოღებული მახვილია, მაგრამ დისტანციაზე გათვლილი, ჟურნალისტიკის სიტყვა კი ისარია, რომელიც დღეს, ამ ნუთას, ამ მომენტში უნდა მოხვდეს მიზანს და მაკა ჯოხაძესთან ორივე პროფესია შეერთებულია“. მაია ჯალიაშვილიც ზუსტად მონიშნავს მწერლის შემოქმედებით იმ მახასიათებლებს, რომელიც უზრუნველყოფს მის ნარმატებულ კომუნიკაციას მკითხველთან: „ყოველთვის მომნიშვნელოვანია ამ ჩანაწერების სულიერი დრო — სივრცე, რომელიც საოცარი სისავსით ირეკლავს მაკა ჯოხაძის, როგორც გამორჩეული თანამედროვე მწერლის, პიროვნულ ტკივილს, ერის ჭირ-ვარამსა და კაცობრიულ სატკივარს. ფიქრის ნაკადები ისე ნატიფადაა გადართული ერთმანეთთან, რომ ბუნებრივად გადაედინება პიროვნული განცდა ზეპიროვნულში“. მურმან ჯგუბურიაც ვერსად გაექცევა პროზაიკოსი ქალის ნიჭიერებას და აღიარებს: „ბარემ აქვე ვიტყვი: პროზაიკოსი ქალის დიდად ამ მწამს. მარგარეტ იურსენარის მოვლენა ისეთია, როგორც არის დაახლოებით ის, რომ კანონს გამოიკლისიკა გააჩნია. ასევე შეიძლება ითქვას, რომ ჩვენს მწერლობაშიც მაკა ჯოხაძის მოვლენაც გამოიკლისია“. როსტომ ჩხეიძეს მწერლისა და პიროვნების ფენომენი ინტერკულტურულ სივრცეში გადააქვს და მისი აღიარებისთვის საჭირო ყველა მოცემულობაზე დამაჯერებლად საუბრობს: „შემიძარებია ჟანა და არკისთვისაც, მარგარეტ იურსენარისა და ვირჯინია ვულფისთვისაც შემადარებია. კი მაგრამ... ეს ხომ სხვადასხვა პოლუსებია? ეტყობა, არც ისე სხვადასხვა, რადგან ამ თვისებებმა შესაძლოა ერთ ადამიანში

რევაზ ტაკიძე

მაჯამაზი

***
ვხედავ ტყე შიშველია,
ვხედავ ტყეში შველია.
***
სიკვდილს შევხვდებით გაგებით
და არა ფეხქვეშ გაგებით.
***
მუმიებისთვის მინიმუმია,
დიდი ლენინის მინი მუმია.

ქსარომტაზი

***
ვეფეროთ წარსულს — ჩვენი ვალია,
ის ხომ ყოფილი მომავალია.
***
მჯერა ლალატი რომ მელის,
მაგრამ არ ვიცი რომელის.
***
ქელეხშია არ თაკილობს,
ტონას შეჭამს ვითა კილოს.
***
ცხოვრებაა ცვალებადი
და საკმაოდ წვალებადი.
***
ახლა ისეთი პირობებია,
დაგავინყდება მგელიც, ბებიაც...

ის

ის არც ისე დიდი იყო, რომ ნაომრობის
დიდგულობა დაეჩვენებინა. პირიქით, ძალ-
იან პატარა იყო. ტკივილი კი დიდი იცოდა.
დიდი ტკივილით გაჩნდა. ისეთი მწარე ტკი-
ვილით, კბილთა ღრჭენა და თვალთა კვ-
ესება რომ მოსდევს თან. მერე ოდნავ და-
ყურდა. მაგრამ შეძრავდა თუ არა რაიმე,
ტკივილით იღვიძებდა ისევ, იღვიძებდა და
კარგა ხანს ფეთქავდა შემდეგ. სიტყვები
არ ესმოდა, თუ არ სურდა გაგონება, ვერ
გაიგებდით. ყოველ შემთხვევაში სიტყვით
მისი დამშვიდება შეუძლებელი ჩანდა.
ცრემლი მოჰქონდა ძალიან მწარე, ლამის
ქვითინად ქცეული. თავად ვერ შველოდა
თავის თავს, მშველელის მოხმობაც ტკი-
ვილით შეეძლო მხოლოდ — მე ხომ ტკივი-
ლით გავჩნდი და სანამ ვიქნები, ტკივილით
ვიქნები, მარტო ჩემი გაქრობით დასრულ-
დება ტკივილი.

ჰო, მისი შველა მისი სიკვდილი იყო მხ-
ოლოდ. მამ რად გაჩნდაო, იკითხავს ვინმე,
თუ გაჩენაც ტკივილიანი ჰქონდა და მთე-
ლი მისი არსებობაც ტკივილია მხოლოდო.
მას რომ შესძლებოდა, ალბათ უპასუხებდა
— მე ჩემს გაჩენას არავინ შემეკითხაო. ან-
და როგორ უნდა ეკითხათ, სანამ გაჩნდე-
ბოდა, ხომ არ არსებობდა მანამდე. გაჩნდა
და ტკივილიც მოიტანა. თავიდან ტკივილი
ძლიერი იყო. დრო თავის სვლასთან ერთ-
ად შველოდა ტკივილს. კიდევ კარგი, დრო
არ ჩერდება, თორემ მისი ტკივილი გაუსაძ-
ლისი გახდებოდა. თუმცა დრო გადიოდა.
ხან თენდებოდა, ხან ღამდებოდა. დღის
ხმაური ტკივილს დაეინყებდა მისცემდა
ხოლომე მცირე ხნით, მოზღვავებულ ჟრია-
მულს სხვა რამეზე გადაჰქონდა ყურთასმ-
ენა თვალთახედვისა. საღამოს კი ღამე მო-
ჰყვებოდა უცილობლად. მარტოდ დარჩე-
ნილი ფიქრი ტკივილსაც განაახლებდა ხო-
ლომე დროთა მდინარეებში. ისევ ტკივილით
ითხოვდა შველას.

მერე მზრუნველობის წუთებიც მოი-
ტანა დრომ. რალაცაში განზანეს, უფეროში
და მძაფრსუნიაში. მერე შედებეს. ტკივი-
ლით უპასუხა, მძაფრით, როგორც შეეძ-
ლო. ფერისცვალება მეორედებოდა დრო-
დადრო. თავიდან მწარე იყო, შემდეგ ყუ-
რდებოდა. უკვირდა თავიდან, მე ხომ ჩემი
ფერი მაქვს, ცვალება რალად მინდაო. დრო-
მ მიახვედრა ისევ, ღიმილით მომზირალ-
მა, ყოვლის მკურნალმა, ყოველთა სულდგ-
მულთა და უსულდგმულთა თანამგზავრ-
მა შეუცვლელმა. უცნაურად დანყებული
ფერისცვალება, დიდი ტკივილით დანყე-
ბული უპირველესად ყოვლისა, აყურებდა,
უცვლიდა ფერს, ნელ-ნელა, თანდათან,
მაგრამ უნაკლოდ, უკანდაუხველად, ღრ-
მად. გრძნობდა სიძლიერეს დიადს ფერი-
სცვალებისას, რადგან ყურდებოდა, ილე-
ოდა, ქრებოდა და სიკვდილი მისი უდიდეს
შეებასა და სიხარულს შობდა. რომ შესძლე-
ბოდა, გაიღიმებდა, ისეთივე ღიმილით, ყო-
ვლისმკურნავი დრო რომ შეჰყურებდა ირ-
გვლივ ყოველივეს, რადგან ხვდებოდა,
რომ ღირდა იმ დიდი ტკივილით მოსვლა
და არსებობა, ფერისცვალებით მოგვიღ-
ამ უდიდეს შეებად და სიხარულად.

ცოტა ხანში აღარ იყო არც ის და არც
— ტკივილი. დროდადრო მხოლოდ მარცხ-
ენა ხელის საჩვენებელ თითზე დარჩენილი
მოთეთრო ზოლი და იოდის ხსნარის მოყა-
ვისფრო წარჩენი თუ გაგახსენებდათ, რომ
აქ ფეთქავდა ოდესღაც დიდი ტკივილით
გაჩენილი პანანინა იარა.

მან
სხვაზე უკეთ იცოდა

მის დანახვაზე ყველას შუბლი ეჭმუხ-
ნებოდა. ბევრი გინებდასაც არ აკლებდა. მის
აქ ყოფნას ვილაყვებს აბრალებდნენ, მაგა-
თი დედაცო, ამბობდნენ. მერე ცდილობდ-
ნენ, მისთვის გვერდი აევლოთ, თითქოს კე-
თროვანი ყოფილიყო. არადა, არ იყო კეთ-
როვანი. ნამდვილად არ იყო. სხვა ადგილ-
ას და სხვა დროს აღფრთოვანებაშიც მოიყ-

მამუკა
ლიპარტელიანი

ვანდა ბევრ მათგანს. ლექსსა და სადღეგრ-
ძელოსაც მიუძღვნიდნენ. რის სიმბოლოდ
არ გამოაცხადებდნენ. ასეც იყო, სანამ აქ
აღმოჩნდებოდა. რამდენს სურათიც გადა-
ულია მასთან ერთად. რამდენს კონკურსიც
მოუგია მისი ფოტოს წყალობით. არასდრო-
ს არავისთვის არაფერი მოუთხოვია სამა-
გიეროდ. ახლა კი... აი, ასე — შეხედავდ-
ენ და აგინებდნენ. ყველაზე მეტად ის აო-
ცებდა, ვილაყვებს რომ აბრალებდნენ მის
აქ ყოფნას. გვერდს ფრთხილად, შორიდან
უვლიდნენ, თან თვალს არ აშორებდნენ და
შემდეგ, როცა ოდნავ გაშორდებოდნენ,
სწრაფად აგრძელებდნენ გზას უკანმოუ-
ხედავად. ის კი რჩებოდა და მორიგ შეურა-
ცხმყოფელს ელოდა მოთმინებით. და ის
მორიგიც, რა თქმა უნდა, არ აყოვნებდა.
დაინახავდა თუ არა, შენი დედაცო, იტყო-
და... პასუხის გაცემა რომც შესძლებოდა,
მაინც არ გასცემდა. კარგად იცნობდა უს-
აფუძვლოდ ლანძღვა-გინების მოყვარულ-
თა მოდგმას. იქნებ ადრე ჩემს ქებას და
ჩემზე ლექსებსაც უსაფუძვლოდ ამბობდ-
ნენო, ფიქრობდა. სიმღერებს? რა სიმღე-
რებს უმღეროდნენ. განა ეს ყველაფერი
უსაფუძვლოდ ხდებოდა? მაშინ რა საჭირო
იყო მისი ქება და მისით აღტაცება? არა,
ალბათ მართლა მოსწონდათ. და თუ ასეა,
ახლა ყველა მოხანს? რამ შეაძულა იგი ასე
უცებ ყველა მათგანს? და მიხვდა! იგი მათ
უბრალოდ გზაზე გადაადლოდა, ხელი შეუშა-
ლა მათ ლალ და აჩქარებულ წინსვლას. ად-
რე კი უბრალოდ გვერდზე იდგა, გვერდზე
იყო გამდგარი, ფონს ქმნიდა მათთვის, ერ-
თგვარი გამლამაზებელიც კი იყო მათი არ-
სებობისა. და როგორც კი გზაზე გადად-
ელოდა მათ, ყველაფერი მორჩა. უსაფუძვ-
ლოდ ლანძღვა-გინების მოყვარულთა მოდგ-
მა მათ ასეთი მეგობრობა იცინა, მანამ არ-
იან მეგობრები, სანამ სჭირდებოდათ, სანამ
ეს მათ პირად კომფორტს ესალბებოდა.

როგორც კი მეგობარი ოდნავ შეცდომას
დაუშვებს, ნებსით თუ უნებლიედ, იგი სა-
ძულველი არსება ხდება. ესეც შენი მეგობ-
რობა! არა, ყველაზე მეტად სასაცილო ის
იყო, რომ ყველა მათგანმა იცოდა, რომ
გზაზე თავისი ნებით არ გადადებოდა, ნამ-
დვილად — არა! დრომ და ჟამთა დინებამ
შეუწყო ამას ხელი. ისიც ყველამ იცოდა,
რომ ოდნავი ხელის წაშველება იყო სა-
ჭირო, ოდნავი თავის შენუხება მათი მხრი-
დან, რომ გვერდზე გაენიათ და აღარ იქნე-
ბოდა მათი წინსვლის შემაფერხებელი, უფ-
რო მეტიც, იგი ისევ ჩვეულ მდგომარეობას
დაუბრუნდებოდა და პოეტთა და სადღე-
გრძელოს მოყვარულთა შთაგონების წყა-
რო გახდებოდა ისევ, უბრალოდ, რომელი-
მე მათგანის უბრალო თავის შენუხება იყო
საჭირო. მაგრამ — არა! ახლა ამის გული-
სთვის თავი შეიწუხე, ხელი შეაშველე... კარ-
გი რა! მითუმეტეს, როცა ამისთვის ვილა-
ცას შეიძლება ფულსაც უხდიან. ხო, ხო —
ვილაც ამისთვის ფულს იღებს, შენ კიდევ
ადექი და მათი საქმე უფასოდ აკეთე. კი
რა, თუ ძმა ხარ! იყოს, ამის დედაც. მაგრამ
იცოდა, რომ ასე დიდხანს არ გაგრძელდე-
ბოდა, იცოდა, მანაც იცოდა, და ალბათ სხ-
ვაზე უკეთაც კი, რომ ყველაფერსა აქვს
დასაწყისი და... დიახ, რა თქმა უნდა, თქვენ
მშვენივრად მიხვდით... დასასრული. დიახ!
ერთ მშვენიერ დღესაც მის წინ მანქანა
გაჩერდა... მანქანიდან ვილაც გადმოვიდა,
მასთან მივიდა, ხელში აიტაცა, დააცქერ-
და, რა ლამაზიაო, თქვა და გზის გვერდით,
მდინარიდან ამოწვდილი ხევის პირზე გად-
ადო რამდენიმე დღის მანძილზე შუა გზა-
ზე დაგდებული და ამ გზაზე მოძრავი ავტო-
მობილების მგზავრთა ლალი და აჩქარე-
ბული წინსვლის ხელისშემშლელი, საავტო-
მობილო ტრასის თავზე გადმომდგარი
ლამაზი კლდიდან მოწყვეტილი მოზრდ-
ილი ქვის ნატეხი.

ლიტერატურული გაზეთი

საქართველოს კულტურისა
და სპორტის სამინისტრო
საქართველოს მხარეთმცოდნეობის
და ისტორიის ინსტიტუტი

რედაქტორი ირაკლი ჯავახიძე
რედაქტორის მოადგილე უჩა შერაზადიშვილი
ჟურნალისტი თამარ ყურული

მობ. ტელ.: (577)742277; (599)269852; e-mail: litgazeti@yahoo.com

